Nr. 144, märts 2022

EESTI METODISTI KIRIKU AJAKIRI

KODUTEEL

Sinu sõna on
mu jalale lambiks ja
valguseks mu teerajal.

Ps 119:105

Indeks 78228 ISSN 1406-2291
Nr. 1 (144) märts 2022 Hind 5.50 eurot

SELLES NUMBRIS

Esikaane foto: Unsplash/Timothy Eberly
Väljaandja: EMK, Narva mnt 51, 10120 Tallinn
Tel: 501 2483; e-post: koduteel@metodistikirik.ee
www.metodistikirik.ee/koduteel
Toimetaja: Marjana Luist
Toimetuse kolleegium: Robert Tšerenkov, Anneli Klausson, Tarmo Lilleoja, Anne Saluraid, Meeli Tankler, Inna Välja, Jana Laaneser.
Ajakirja veebiversioonid: Rein Laaneser
Keeletoimetaja: Inna Välja
Küljendus: Taimi Pärna

Foto: erakogu

Kord pesi minu ema XXL suuruse kampsuni nii väikeseks, et nüüd mahub see selga umbes 2-aastasele lapsele. Ta ei pööranud tähelepanu pesumasina tootja poolt koostatud instruktsioonile ning kampsun sai rikutud. Pesumasina tootja teab kõige paremini, kuidas see masin töötab ning on selle kasutaja jaoks juhised kirja pannud, nii teab ka meie Looja, mis on meile parim, ning Ta on selle meie jaoks lasknud kirja panna Piiblisse. Piibel on meie elu jaoks otsekui instruktsioon, mis annab juhiseid, kuidas toimida. Kui ignoreerime Piiblisse kirja pandud Jumala seadusi ja tõdesid ning seame ühiskonnas levivad tõekspidamised Pühakirjast autoriteetsemale kohale, lähevad meie elus asjad tuksi, sarnaselt sellele kokkutõmbunud kampsunile. Sellist ohtu tajus ka John Wesley, kelle mõtted Pühakirja primaarsuse teemal on selles ajakirjas artikliks koondanud Tarmo Lilleoja (lk 10-12). Piibli autoriteetsus ja usaldusväärsus tulenevad selle allikast – Jumalast, nagu kirjeldab seda Mark Nelson oma artiklis (lk 7-9).

Käesoleva ajakirja numbri fookusteema – Pühakiri – juhatab sisse püha-sarja, mis on ajakirja läbivaks teemaks 2022. aastal. Pühaduse mõistet ja tähendust avab oma artiklis Priit Tamm (lk 5-6). Järgmistes numbrites käsitleme põhjalikumalt Püha Vaimu, püha koha ja püha päevaga seotud teemasid.

Usun, et ajakirja kaante vahele mahtunud artiklid ja lood on abiks, et Jumala Sõna võiks olla aluseks meie igaühe otsustes ja valikutes ning Tema Vaim meile teejuhiks.

MARJANA LUIST

HOIA SILM PEAL!

Eesti Metodisti Kiriku ajakiri KODUTEEL
Facebookis aadressil
http://www.facebook.com/emk.koduteel
Veebikodus aadressil
http://www.metodistikirik.ee/koduteel
Issuu keskkonnas neljavärvilise pdf-ina aadressil
http://issuu.com/koduteel

„Ja jüngrid said täis rõõmu ja Püha Vaimu.“
Ap 13:52

Foto: erakogu

Mis on meie ühiskonnas hetkel kõige levinum sõna? Lugedes ja vaadates uudiseid, võib jõuda ainult ühele järeldusele, et see sõna on KRIIS. Meil on tervishoiukriis ja energiakriis, Euroopas on julgeolekukriis. Räägitakse ka juhtimiskriisist ja noorte vaimse tervise kriisist ja neid erinevaid kriisi variante on veel. Kui mitte ühiskonna tasandil, siis isiklikus elus. Kuidas keset erinevaid kriise, raskusi ja väljakutseid mitte tunda hirmu, mitte langeda masendusse ega kaotada hingerahu?

Apostlite tegude raamatu 13. peatükk räägib apostel Pauluse esimesest misjonireisist. Kui alguses saatis Paulust ja Barnabast evangeeliumi kuulutamisel edu, kõik oli hästi ning terve linn tuli neid kuulama, siis üsna varsti tuli tõeline kriis – algas tagakius, tekkis oht nende elule ja nad pidid tollest piirkonnast lahkuma. Tagakius ja raskused oleks võinud Paulust või tolle linna vastpöördunud jüngreid viia masendusse ja emotsionaalselt rivist välja lüüa: „Miks Jumal lubas kõigel sellel juhtuda?! Me ju teeme õiget asja! See mis toimub, ei ole ju õiglane!“ Nad oleks võinud pahandada, vihastuda, või kuulutustööst üleüldse loobuda. Kuid selle asemel on jüngrite kohta öeldud, et nad „said täis rõõmu ja Püha Vaimu“.

Mis kannab meid läbi keeruliste aegade? Jumala Püha Vaim annab meile jõudu, kui oleme jõuetud; lootust, kui oleme lootust kaotamas; lohutust, kui me seda vajame; annab tarkust, kuidas edasi minna; täidab meid taevase rõõmu ja rahuga keset elu keerulisi käike. Kui maailm meie ümber täitub rohkem mure, hirmu ja kurjusega, siis kristlase jaoks on lahendus saada järjest rohkem täis Püha Vaimu, kes toob oma ligiolekuga meie ellu armastuse, rõõmu, rahu ja kõik teised Vaimu viljad. Lugedes Apostlite tegude raamatut, me näeme, et Püha Vaimuga täitumisest ei räägita ainult teises peatükis, kus nelipüha päeval Püha Vaim esimest korda välja valatud sai. Püha Vaimuga täitumisest räägitakse mitmetes kohtades terve raamatu vältel (Ap 2; 4:28-31; 8:15-17; 10:44; 13:52; 19:6). Samuti ei räägita Uues Testamendis Püha Vaimuga täitumisest kui ühekordsest sündmusest kristlase elus, vaid pigem pidevast täitumisest või täidetud olemisest.

Mida on meie süda täna täis? Kas hirmu, murettsemist, andestamatust, pattu? Või oleme täis Püha Vaimu, kes toob meie ellu võidu, julguse, rõõmu, rahu ja teised Vaimu viljad? Eks see, mida me täis oleme, meist ka välja tuleb.

Saagem täis Püha Vaimu!

ROBERT TŠERENKOV
EMK superintendent

Foto: Pixabay

Kevade algus

Taevas on kumamas valgus,
varsti kerkimas päikese pea.
Jälle on kevade algus,
seda tunda on südamel hea.

Sellelgi kevadel valgus
võidab pimeda, küllap sa näed.
Aga Kolgatal oli see algus,
kus kaotasid kurjuse väed.

Ülestõusnud Jeesus võib saata
uut väge, mis suudab ja võib
selle kevade säravaks muuta,
et puhkeks taas lootuse õis.

MAIRE SIMM

Keti üks lüli

„Ja seda Kuningriigi evangeeliumi kuulutatakse kogu ilmamaale, tunnistuseks kõigile rahvastele, ja siis tuleb lõpp.“

Mt 24:14

Mäletan hästi, kui sain Jumalalt kutse misjonitööks. Olin kuulnud, kuidas Nõukogude Liidus kristlasi vaenati ja et Piibel oli keelatud raamat, mida ei saanud raamatupoodidest osta. Nii otsustasime 1970. aastate keskel sõpradega viia Läti usklikele Jumala Sõna salakaubana. Vanemad kartsid meie pärast väga, ema arvas, et kui peaksime vahele jääma, saadetakse meid Siberisse. Seepärast peitsime piiblid enne reisi minu kodutrepi alla.

Reis õnnestus siiski nii hästi, et hoolimata suurtest seiklustest suutsime viia suurema osa kirjandusest Riia Agenskalna kogudusse. Pärast jumalateenistust viisime piiblid tagaruumi, kus need lauale virna laoti.

Olin just väljumas, kui ruumi sisenes keegi mees ja heitis pilgu laual lebavatele piiblitele. Ta tutvustas end kui ühe Läti vähemusrahvuse esindajat: ütles end olevat liivlase ja küsis, kas meil on liivikeelseid Uusi Testamente.

Kui vastasin, et meil ei ole ühtki liivikeelset Uut Testamenti ja et arvatavasti pole seda kunagi tõlgitudki, ammugi siis veel trükitud, langes ta minu üllatuseks põlvili maha. Miski temas murdus, nägin ta silmades kurba kibedust, kui ta esitas mulle küsimuse, mis sai mu elu määravaks:

„Miks sinu Jumal ei räägi meie keelt?”

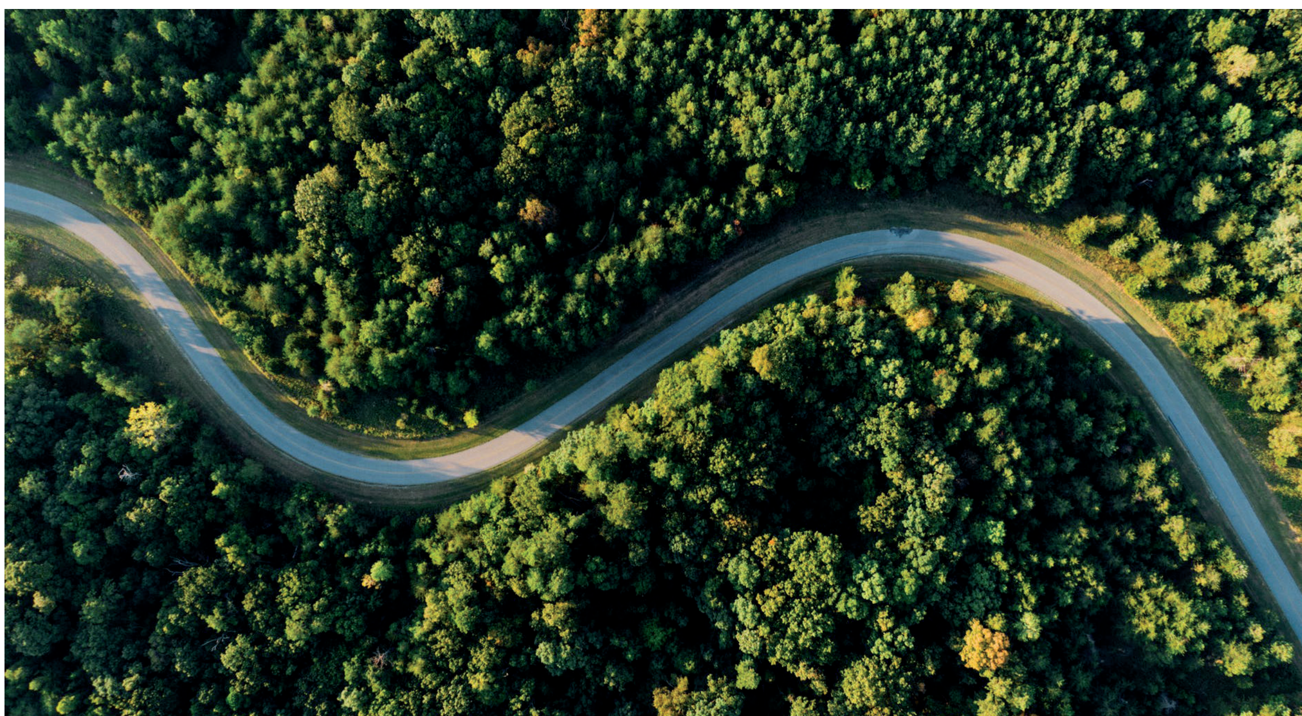
Aga miks Jumal siis ikkagi liivi keelt ei räägi? Aastakümneid tagasi küsisin Jumalalt, miks Ta ei räägi liivi keelt. 1990. aastate keskpaigas jutustas mulle Jaan Bärenson, et Soome Piibliseltsist leiti liivikeelseid Uusi Testamente, mis olid trükitud 1940. aastate algupoolel! Jumal siis ikkagi rääkis liivi keelt, kuigi meie Rootsis seda ei teadnud!

Aastakümneid olid Uued Testamendid peidus püsinud, – ehk trepiastmete alla unustatuna? – neid ei jõutud enne sõja algust üle piiri toimetada ja uksed sulgusid. Ilmselt jäi mõni plaan või kellegi inimese ülesanne lõpule viimata ja kui keti üks lüli alt vedas, jooksidki võimalused tühja. Kulus üle 50 aasta, enne kui mõned liivlaste külad Jumala Sõna kätte said, sest raamatud olid unustatud kuhugi peitu ... Ja selle aja jooksul jõudsid sajad liivlased ületada igaviku läve.

Täna räägib Jumal meile meie tunnistusest. Kas oleme oma tunnistuse kuhugi varjule peitnud, trepi alla või lattu? Ega see pole äkki meie lüli, mis alt veab, kui Jumal meid meie talenti kasutama kutsub?

RAULI LEHTONEN
Allikas: ajakiri Hõimurahvaste Aeg 2014 (1)

Foto: Pexels

Fotod: Pixabay

Pühadusest, pühadest asjadest, kohtadest ja pühitsemistest

Mis seostub meil esimese hooga sõnaga püha? Küllap midagi harrast – nagu näiteks jõululaul „Püha öö“; midagi pidulikku, erilist. Piibli algkeeltes (heebrea *qadoš*, kreeka *hieros*, ladina *sacer*) on see mõiste palju asisem, tähistades eelkõige mingiks otstarbeks 'eraldatut'.

Foto: erakogu

Prantsuse sotsioloog Emile Durkheim (1858-1917) on öelnud: „Religioon on pühade, see tähendab, eraldatud ja keeldudega ümbritsetud asjadega seonduvate tõekspidamiste ja praktikate ühtne süsteem, mis ühendab selle järgijad ühtsesse moraalsesse kogukonda, mida nimetatakse Kirikuks.“ (*The Elementary Forms of Religious Life*)

Kiriklikus mõtlemises on aja jooksul kujunenud traditsioon, et on pühad paigad (mäed, jõed – kohad, kus Jumal on end ilmutanud), hooned (kirikud, kloostrid), inimesed (vaimulikuks pühitsetud, pühakuks kuulutatud, aga laiemalt kõik ristitud), esemed (karikas, pateen ehk armulaualeibade taldrik, Pühakirja raamat jpm), riitused (nt jumalateenistused, talitused, sakramendid), püha keel (nt ladina, kirikuslaavi).

Suhtumist pühadusse ja pühadesse asjadesse on olnud erisugust. Ühelt poolt on pühadele nähtustele omistatud liiga suur kaal. See on kohati viinud ebausuni ja asjadele maagiliste võimete omistamiseni. Näiteks kannavad paljud krutsifikse (ristilöödu kuju) või roosipärgi kas kaelas või sõidukis mõttega, et need kaitsevad õnnetuse eest. Teiselt poolt on aga olnud katseid jätta kogu mateeria pühaduse sfäärist välja. Mõned sajandid tagasi levis Kirikus nn puritaanlik liikumine, mis omistas pühaduse ainult Jumalale ja Piiblile. Kõik ülejäänud oli tavaline. Tavaline oligi taotluslik. Meil on selle vaimsuse kandjateks tihti vabakogudused: hooned on lihtsad, pigem mitte kiriklikud, vaimulikel puuduvad teenistusriided, soovitav on kanda just nimelt hästi tavalist riietust, näiteks teksad, pusad, spordirõivad jms.

Milleks meil üldse peaks pühi asju tarvis olema?

Pühakirjast loeme, et mateeria on hea, kuna hea Jumal on selle loonud ja Ta ise on seda nimetanud väga heaks (1Ms 1:31). On tõsi, et see maailm on praeguseks rikutud. Asi hakkas minema allamäge siis, kui Aadam ja Eeva astusid üle Jumala keelust süüa paradiisiaia keskel kasvavast hea ja kurja tundmise puust. Kui paradiisiaed oli koht, kus Jumal ja inimene võisid kohtuda, kus taevas ja maa olid justkui segunenud, siis pärast pattulangemist sai maa kuradi ja inimese elusfääriks. Kujundlikult on Jumala sfäär taevas. Jeesuse lunastustöö hõlmab ka selle maailma taastamise paradiisiks. Ilmutusraamat räägib, et see on Jumala linn, uus Jeruusalemm. See on siis taas Jumala ja inimese kohtumispaik, sest Jumal on inimeste keskel ja inimestel on temaga vahetu osadus.

Nüüd jõuamegi pühade paikadeni. Pühad paigad on sellised kohad, mis saavad oma pühaduse

Jumala eneseilmutusest (teofaaniast). Mingi looduslik koht ei ole püha iseenesest, lihtsalt selle pärast, et ta on mägi või jõgi või muu vorm. Kohast saab kohtumispaik Jumalaga.

Mõelgem kirikuhoonele, kauni nimetusega *pühakojale*. Kui meil on lihtsalt kirikliku arhitektuuriga hoone, siis ei ole see veel pühakoda.

See sunnib meid küsima: aga mis teeb kirikuhoonest kirikuhoone? – Õige, hoonest teeb pühakoja selle sissepühitsemine ehk eraldamine jumalateenistuslikuks otstarbeks.

Niisiis on kirikud ka pühad sellepärast, et nad on pühitsetud kohtumispaigaks Jumalaga. Seda pühadust luuakse ja säilitatakse vähemalt osaliselt *käskude ja keeldude* ja muude *piirangutega*. Nii on see tegelikult ju ka meie kodus – me ju ei pane kallite vanavanemate elust kõnelevat fotoalbumit panni alla kuumaaluseks või lonkava lauajala loodiajamiseks.

Piirid, mis on seatud pühade kohtade ümber, olgu nad siis edasiminekukeeld või vaikusenõue – mis kirikutes on üpris tavalised – võivad näida suvalised. Sellegipoolest on nad väga sügavalt seotud sellega, kuidas usuinimesed mõistavad oma suhet jumalikuga. Pühad kohad (nt kirik) suruvad meid välja igapäevaelu kaosest – sügavamasse ühendusse Jumala ja üksteisega. Inimesel on tarvis teada, millal ta Jumalaga kohtub. Praktikas väljendub see nii, et Kirik ütleb sulle, et see toimub siin või praegu sellepärast, et sa oled astunud mingisse paika või on parasjagu mingi konkreetne hetk päevas, näiteks aeg palveks.

Pühadus tähendab eraldatust

Kuigi kogu maailm on Jumala looduna püha ja kristlase elu elatakse Jumalale tervikuna, mitte ajuti ja kohati, on meie maailmas

ja praegusel ajal püha ja profaanse ehk tavalise eristamiseks tarvis piirjoont, vahet. Siit tuleneb ka vanade piiblirahvaste sõna *püha* algne tähendus – eraldatu. Muidugi, pühaduse määr või intensiivsus on ajas muutuv. Oli aeg, kui armulaual toimuv oli nii püha, et seda tohtisid näha ainult vaimulikud ja ristitud inimesed, ristimiseks valmistujad pidid pärast sõnateenistust lahkuma. Nüüdseks on ka ristimata inimestel võimalik kogu jumalateenistust näha.

Kuigi enamik suuremaid religioone (kristlus, islam ja judaism) õpetavad, et jumalateenistus ei pea toimuma üksnes templis või kirikuhoones, siis aitab nendeski traditsioonides püha paiga eraldamine pakkuda inimestele koha, kus nad teadlikult saavad ühenduse jumalikuga. Me ütleme, et Jumal on kõikjal ja kõik on justkui püha Jumala loomistöö tõttu. Ent me küsime ka: „Kuidas me keskendame oma tähelepanu?“ Me teeme seda pühade paikade ja pühade esemete abil. Jah, see puudutab ka pühi esemeid. Need seostuvad meil Jumala teenimisega.

Mulle tundub intuitiivselt ja olen ka lugenud, et piiridel püha ja profaanse vahel on veel ka grupiidentiteeti tugevdav ja väljapoole köitvam mõju. N-ö seesolijad on justkui eriline seltskond (nt ristitud, konfirmeeritud) ja n-ö inimesele tänavalt on ka asi väärtuslikum, kui see ei ole talle kohe kättesaadav, vaid nõuab pingutust.

Praktilised järelmid

Kõik Jumala teenimisega seonduv – kohad, esemed, inimesed – on Kirikus pühitsetud. Miks? Aga sellepärast, et kõiki neid pühitsedes me anname neile kindla, kordumatu funktsiooni ja tähenduse: ikoon ei ole seinakaunistus; karikas ei ole tavaline joogiriist; kantslikate ei ole suvaline tekstiil – vaip, tugitoolikate vms; pateen ei ole tavaline taldrik; jumalateenistusrõivad ei ole tarvitatavad muuks otstarbeks.

Samuti kirikuhoones on kohad ja esemed, mis ei ole igaühele ja alati kättesaadavad. Igaüks ei pea saama altarisse või kantslisse, igaüks ei saa jagada Kristuse ihu ja verd. Altarile ei asetata suvalisi asju, näiteks noote, tööriistu vms. See koht on püha, ainult armulaua pühitsemiseks.

Ka on kindel tava, et pühitsetud asju ei visata ära tavalisel kombel. Räbaldunud Piiblid ja liturgilised rõivad põletatakse; armulauaannid tarvitatakse ära või säilitatakse altaril või tabernaaklis.

Pühadusetunnetust saab ja tuleb õpetada – nii lastele kui ka täiskasvanutele. See võib tekkida alateadlikult, kuid parem on seda kultiveerida varasest east peale.

Kui meie elus ei ole vahet pühal ja profaansel, muutub meie elu üheplaaniliseks ja me jääme vaimselt vaeseks. Isegi kloostris vaheldub argipäev ja pühadeaeg. Püha ja tavalise eristamine lööb meis särama tõelise inimlikkuse, millel on jumalik päritolu. Kurat ja patt on üheülbalised, neis ei ole fantaasiat. Jumal ja pühadus on kaunid ja väljendusviisidelt rikkad!

PRIIT TAMM
Tartu koguduse pastor

Foto: Pixabay

Pühakirja usaldusväärsus

Foto: erakogu

Piibel on Jumala Sõna. Kui usume selle väite tõesusesse, järeldub sellest loogiliselt, et Piibel on usaldusväärne. Seetõttu on iga kiriku usutunnistuses kinnitus, et Piibel on meie usu alus. Väide, et Piibel on Jumala Sõna, põhineb sellel, mida Piibel enda kohta kõneleb. Vanas Testamendis kordub fraas „nõnda ütleb Issand“ eri variatsioonides 3800 korda. Uues Testamendis, Pauluse 2. kirjas Timoteosele 3:16, on öeldud: „kogu Pühakiri on Jumala sisendatud,“ mida võiks sõna-sõnalt tõlkida: „kogu Pühakiri on Jumala-hingatud.“ 1. Korintlaste 2:13 ja 2. Peetruse 1:21 on vaid kaks paljudest kirjakohtadest, millest ilmneb, et piibellikke kirjutisi peeti Jumala Sõnadeks. Kas me saame sellegipoolest kohe järeldada, et Piiblis on kõik usaldusväärne? Mida tähendab sõna „usaldusväärne“, kui osa kohti Piiblis on poeetilised nagu Jesaja lause: „Mäed ja künkad rõkatavad rõõmust teie ees ning kõik väljapuud plaksutavad käsi“ (Js 55:12)? Tõsiasi on, et Piibel on kompleksne raamat, mis on kirjutatud meist väga erinevas kultuuriruumis ning milles leidub luulet, seadust ja ajaloolist jutustavat teksti – kõike tuleb tõlgendada erineval moel. Seega on Piibli usaldusväärsus keeruline teema. On aga oluline mõista, et vaatamata keerukusele on Piibel usaldusväärne.

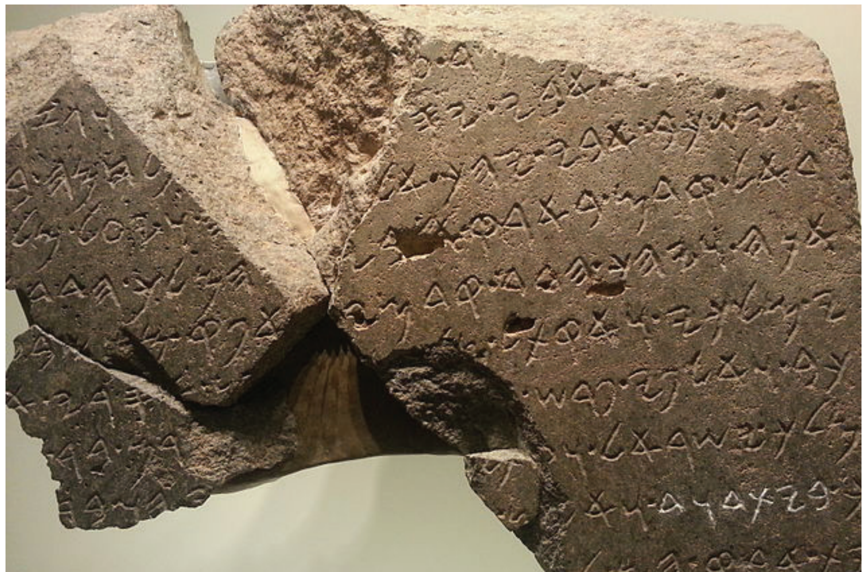
Pole raske leida inimesi, kes selles kahtlevad või kes panevad Piibli usaldusväärsuse proovile. Kui keegi pakub välja, et ehk ei peaks mõnda kirjakohta liiga tõsiselt võtma, peaksime seda koheselt ohumärgina võtma. Saatana esimesed kirjalikult talletatud sõnad on: „Kas Jumal on tõesti öelnud...?“ (1Ms 3:1). Vaevumärgatava kahtluseseemne istutamine on siiani üks tema lemmiktaktikatest. Valede isa (Jh 8:44) ei alusta valest, vaid kahtlusest. Jumal tahab, et alustaksime usust – mitte pimedast usust, vaid usust Temasse.

Meie suhtumine kirjutatud Sõna usaldusväärsusesse on sarnane nende kogemusele, kes Jeesust, inimeseks saanud Sõna, Galilea mägedel kuulasid. Vaid ühelainsal korral, üksildasel mäel kolme tunnistaja silme all, ilmus Jeesus nähtavas pühas auhiilguses (Mt 17). Oleks see püha auhiilgus pidevalt Jeesusest välja paistnud, oleksid rahvamassid tundnud sundust Temasse uskuda, isegi Tema sõnumit kuulamata. Kuid Jeesus valis teise strateegia. Ta kutsus inimesi kuulama, mõtlema ja otsustama: kes see mees on? Kas ma usun Temasse?

Kui Piibel sisaldaks selget lausungit Einsteini relatiivsuse teooria kohta, siis selle püha olemus säraks kõigile nähtavalt, nii nagu Jeesus säras Kirgastumise mäel. Keegi ei eitaks niivõrd vana raamatu usaldusväärsust, kui see sisaldaks nii uudset teadust. Kuid, nagu ka Jeesuse puhul, ei olnud see Jumala strateegia. Jeesuse aja juudid nägid tagasihoidlikku puuseppa. Vaid need, kes võtsid aega Teda kuulata, hakkasid Tema tõelist olemust nägema. Enamik inimesi vaatab Piiblit ja näeb pelgalt vana raamatut, aga, nagu ka Jeesusega, tahab Jumal, et me võtaksime aega kuulata ning Teda Tema Sõnas tundma õppida. Jumal ei pakkunud kiiret otseteed, tõestamaks Piibli usaldusväärsust. Ta tahab, et me sellesse süüviksime ja palves laseksime Pühal Vaimul meid juhtida niikaugele, kus meie vaimusilmad näeksid Teda Pühakirja tekstis ning Tema saaks aluseks, millel meie usaldus põhineb.

Küll aga ei tähenda see, et me ei saaks esitada ühtegi selget ja kindlat tõendit Piibli usaldusväärsuse kaitseks. Jumal on meile selle tõestusmaterjali andnud.

Esiteks võime usaldada, et meie praegune Uue Testamendi tekst

Esimesed arheoloogilised tõendid kuningas Taaveti kohta.
Allikas: Wikimedia Commons

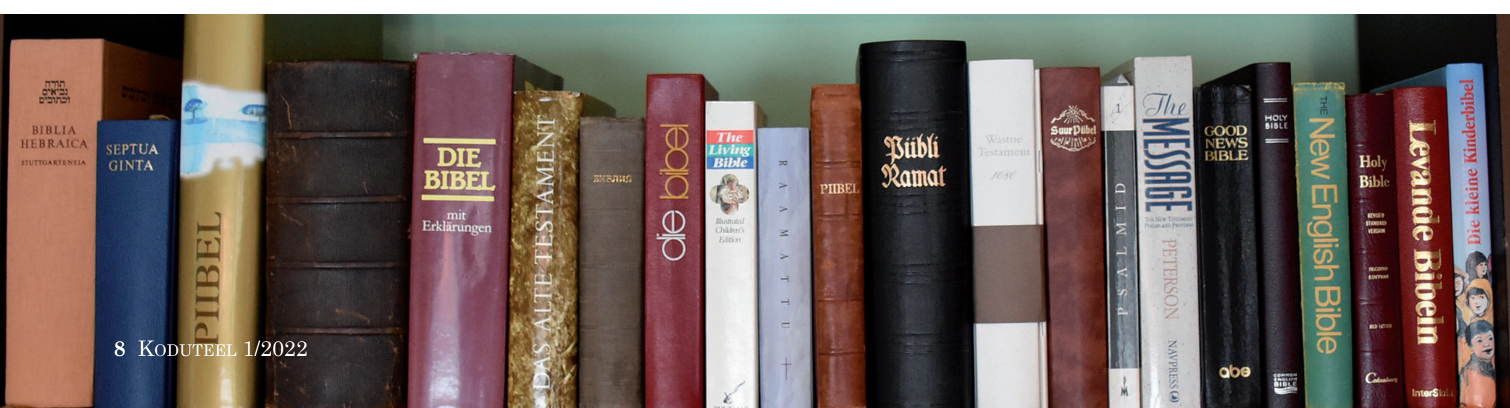
on tegelikult identne sellele, mis algselt avaldati. Vastupidiselt väidetule ei ole ühtegi asitõendit viitamaks sellele, nagu oleks Uue Testamendi raamatuid keiser Constantinuse või kellegi teise käsul ümber kirjutatud, et toetada konkreetset poliitilist agendat. Kuigi ei ole säilinud ühegi Piibli raamatu algset käsikirjalist originaali, on olemas enam kui 5000 iidset käsitsi kirjutatud Uue Testamendi kreekakeelset koopiat ning veel tuhandeid teisi varajasi tõlkeid (ladina-, süüria-, koptikeelseid jne). Lisaks sellele leidub 2., 3. ja 4. sajandi kirikuisade kirjutistes tuhandeid Uue Testamendi tsitaate, mida saab võrrelda praeguse Uue Testamendi tekstiga. Tulemuseks on, et kuigi käsikirjades leidub vigu ning inimlikke eksimusi, ei ole tõendeid selle kohta, nagu oleks teksti ümber kirjutatud või oluliselt muudetud. Kui nii oleks juhtunud, oleks see nähtav säilinud käsikirjades. Sensatsiooniliste väidete tõestuseks, nagu oleks Piibel ümber kirjutatud kristliku usu muutmise vandenõu eesmärgil, ei ole mingit tõestusmaterjali.

Vana Testamenti toetavate asitõenditega on märksa keerulisem, kuna selle raamatud on sajandeid ja lausa tuhat aastat vanemad, seega on vähem tõendeid säilinud. Surnumere kirjarullide avastus on samas märkimisväärne. Näiteks leiti peaaegu täielik koopia Jesaja raamatust, mis pärineb umbes aastast 125 eKr ja on 95% identne „tänapäevase“ tekstiga. See 5%, mis erineb, sisaldab valdavalt õigekirjamuutusi või erinevusi üksikutes sõnades, mis ei muuda vähimalgi määral raamatu sõnumit. See näitab juudi kirjameeste imetlusväärset oskust Pühakirja teksti kopeerimisel täpselt säilitada, läbi aastasadade. Me võime seega Piibli teksti usaldada.

Me saame usaldada ka Piibli sisu. Veel sajand tagasi tavatsesid piibliteadlased öelda, et terve piiblilugu on legend. Taavetit peeti veel aastani 1993 samasuguseks kujuks nagu meie Kalevipoega, kuni arheoloogid leidsid asitõendeid selle kohta, et ta tõepoolest on kunagi elanud. „Olgu, Taavet eksisteeris, aga ta ponud suur kuningas,“ vastasid sellepeale kriitikud, „tal polnud reaalset kuningriiki. Piibel pole ikkagi usaldusväärne.“ Heebrea Ülikooli arheoloogid Garfinkel ja Mumcuoglu vastasid sellele aastal 2021. Erinevaist paigust Juudamaal on nimelt leitud asitõendeid kuninglikust (kuningale kohasest) arhitektuurist, mis pärineb 10. sajandist eKr – Taaveti ja Saalomoni ajastust. Seega Piibel rääkis tõtt. Tänaseks on arheoloogidel ja ajaloolastel kindlaid tõendeid rohkem kui 53 Vana Testamendi tegelase ja 30 Uue Testamendi tegelase kohta. Isegi pisemaid detaile Piiblist on tõeks tunnistatud, nagu orja hind, mis tõusis inflatsiooni tõttu 20 seeklilt Joosepi ajal (1Ms 37:28) 30 seeklile Moosese ajal (2M 21:32): arheoloogid on leidnud kirjeid eri perioodidest, mis dokumenteerivad orjade müüki ning hinnad klapivad. Piibel on erakordselt usaldusväärseks tunnistatud!

Võiks veelgi näiteid tuua, kuidas kriitikud on väitnud Piibli ebausaldusväärse olevat üksnes selle hetkeni, mil arheoloogid midagi uut üles kaevavad, mis sunnib tunnistama Piibli tõesust. Muidugi on veel palju detaile, eriti varasematest ajajärkudest, mille puhul on tõestusmaterjal puudulik või ebaselge. Näiteks ei ole veel arheoloogilisi asitõendeid Saalomoni olemasolu kohta (mida võiks eeldada) või Aabrahami kohta (mida pole ka realistlik oodata – telkides elavad perekonnad ei jäta endast maha asitõendeid, mis

Ühe metodisti raamaturiiulist... Foto: Üllas Tankler

peaksid vastu 4000 aastat!). Aga kui kaugele saaksime nii minna?

„Ja Jumal ütles: 'Saagu valgus!'" (1Ms 1:3). Kas see on viide Suurele Paugule? Siin on huvitav sarnasus, kuna esimene asi, mida oleks pärast Suurt Pauku näha, oleks valgus. Kuid kas see veenaks skeptilist mittekristlast? Ilmselt mitte. Me võime uskuda, et Piibel ja tänapäeva füüsika kirjeldavad sama sündmust ning et füüsika on seega Piiblile järele jõudnud. Aga Ms 1:3 ei anna lihtsalt piisavalt informatsiooni, et veenda skeptilist füüsikut selles, et seal kirja pandu on sama, mida teadlased nimetavad Suureks Pauguks.

Mõned ütlevad, et me teame, et Piibel on tõde, kuna Heebrealaste 11:3 nägi enam kui tuhat aastat enne mikroskoobi leiutamist, et kogu loodu koosneb väikestest osakestest, mis on paljale silmale nähtamatud. Kui aga loeme tervet Heebrealaste 11. peatükki, ei näe me tõendeid sellest, et autor räägiks aatomitest. Iiobi 26:7 on vahel esitatud kui tõendit Piibli üleloomuliku usaldusväärsuse kohta, kui on öeldud, et Jumal „riputab maa eimillegi kohale" – aastatuhandeid enne kui astronautide pildid näitasid maakera hõljuvat kosmose tühjuses. Kas see on tõendus Piibli jumalikust päritolust? Aga mida siis öelda 11. salmi kohta: „taeva sambad kõiguvad"? Kui võtta 7. salmi sõnasõnalise teadusliku väitena, siis kas 11. salm on samuti teaduslik? Ja mida arvata Iiobi 9:6 ja Ps 75:4 kohta, mis kõnelevad maa sammastest? Mitteuskuv skeptik tabab ruttu ebakõla, kus üht salmi võetakse kui teaduslikku ja teist mitte. Kas ei oleks rohkem sisuliselt õige näha kõiki neid salme poeetiliste kirjeldustena, mis ülistavad Jumala au?

Piibli autoriteetsuse usaldamine on kiriku jaoks otsustav küsimus. Aga kui rajame usalduse Piibli vastu tänapäeva teaduslikule tõlgendusele (oma isiklikule tõlgendusele), mis tugineb üksikutele Piibli fraasidele või värskeimatele arheoloogilistele leidudele, võtame suure riski. Jah, Piibli usaldusväärsust on tõestatud mitmes mõttes ning on oluline rõhutada tõendite mitmekesisust. Kuid sellega kaasneb teatud risk. C. S. Lewis hoiatas selle eest, kui ta kõneles pastoritele ja noortejuhtidele Carmarthenis Walesis 1945. aastal. Ta ütles, et „miski pole isiklikule usuelule ohtlikum", kuna see teeb meid sõltuvaks omaenda argumentidest või tõendeist või intelligentsitasemest. Lewis rääkis iseendast – ta nägi ka iseenda jaoks sama ohtu. Ja väitis, et sellised inimesed (tema ise kaasa arvatud) „saavad päästetud vaid tänu sellele, et kukuvad läbi endaloodud argumentide võrgust … tegelikku reaalsusesse … Kristuse enese rüppe."

Jumal andis meile Piibli, et õpiksime tundma Teda – meie Loojat, Tema Poega – meie päästjat ja Tema Vaimu – meie teejuhti. Olen lugenud mittekristlikke teadureid, ajaloolasi ja arheolooge, kes erineval määral usaldavad Piibli ajalugu või fakte. Nad järgivad pimesi enda teadmisi, kuid samas ei usalda Piibli Jumalat. Piibel on aga usaldusväärne palju sügavamal tasemel, kui nad ette kujutada suudavad, kuna see on kirjutatud, avamaks meie silmi Jumalale. Kui hakkame nägema Teda, hakkame mõistma, et saame Tema Sõna usaldada rohkem, kui kunagi oleksime osanud kujutleda.

MARK NELSON

EMK õnnitleb

3. aprill 1957, Tarmo Lilleoja (65)
7. aprill 1977, Joel Aulis (45)
6. mai 1987, Merlin Metsla (35)
10. mai 1977, Ardi Leerima (45)
14. juuni 1957, Hans Lahi (65)
28. juuni 1967, Sirly Lahi (55)

Juubeli-aastapäevad

Veebruar 1957, Tallinna koguduse venekeelse töö algus (65)
3. märts 1922, Tallinna kogudus (100)
9. juuni 1907, metodistliku töö algus Eestis (115)

Sündmused

18.-19. märts EMK vaimulike osadus- ja õppepäevad
24. aprill ajakirja Koduteel veebinar
16. juuni EMK Teoloogilise Seminari lõpuaktus
17.-19. juuni EMK aastakonverents
4.-7. august EMK suvekonverents

John Wesley ja Piibel

Foto: erakogu

Wesley arvates tõlgendas Piibel iseennast. See arusaam väljendus nn usu analoogia põhimõttes, mille kohaselt tuli tõlgendamisel alati silmas pidada kogu Piiblit läbivat sõnumit, mis oli Wesley veendumuse kohaselt päästmise tee (*via salutis*).

Ühe raamatu inimene

Metodismi rajaja John Wesley jaoks oli jumaliku ilmutuse keskmes Piibel. Sageli on tsiteeritud tema kuulsat lauset jutluste kogumiku (ilmus 1746) esimese väljaande eessõnas, mis kõlab järgmiselt: „Andke mulle Jumala raamat, ükskõik mis hinnaga! See kuulub mulle. Selles on teadmised, millest mulle piisab. Olgu ma *homo unius libri*.“ John Wesley nimetab end „ühe raamatu inimeseks“ – *homo unius libri*. Sedavõrd kategoorilisele väitele vaatamata oli ta omas ajas väga suure lugemuse ja laia silmaringiga inimene. Arvatavasti luges ta elu jooksul läbi üle tuhande raamatu, mis käsitlesid laia teemade ringi: kirikulugu, meditsiini, poliitikat, poeesiat ja palju muud. Ta ootas ka oma ilmikutest abilistelt suurt lugemust, millele viitavad tema päevaraamatu sissekanded, erakirjad ja koosolekute protokollid. John Wesley jäi elu lõpuni preestriks inglise kirikus, milles oli kasutusel *King James Bible* (ka *King James Version* või *Authorized Version*), mis ilmus 1611. aastal kuningas James I heakskiidul ja toetusel. Lisaks sellele olid John ja Charles Wesley lugemislaual Uus Testament Miles Coverdale'i tõlkes, Théodore De Beza Uue Testamendi tõlge saksa keelde aastast 1556 ja prantsuskeelne Genfi Piibel (1560). Charles Wesley isiklikus raamatukogus oli ka heebreakeelseid piiblitekste, *Septuaginta* (kreekakeelne Vana Testament) ja 4 erinevat Uue Testamendi versiooni kreeka keeles. Säilinud on ka John Wesleyle kuulunud saksakeelne Lutheri Piibel. Vennad said innustust oma isalt, kes luges Piiblit võrdlevalt eri keeltes ja nimetas seda meetodit „maailma parimaks kommentaariumiks“. John Wesley lemmikväljaanne oli kreekakeelne Uus Testament, mille avaldas pietist Johann Albrecht Bengel aastal 1734. Wesley pidas seda parimaks tekstiks omas ajas, mille põhjal tegi ta koguni parandusettepanekuid *King James Bible*'ile.

Pühakirja autoriteet

John Wesley jaoks oli Piibli autoriteet vaieldamatu. Pärast 1738. aastal toimunud vaimulikku kogemust omandas Pühakiri Wesley jaoks ilmselt uue tähenduse ja piiblikesksus saatis teda kogu ülejäänud elu. Piibli ilmeksimatust kinnitab ta lisaks jutlustele ka oma kirjavahetuses ja päevaraamatus. Sissekanne päevaraamatusse 5. juunil 1766: „Minu alus on Piibel. Jah, ma olen piiblifanaatik. Ma järgin seda nii väikestes kui suurtes asjades.“ Kuigi Wesley ei viidanud kunagi Piiblis esinevatele vigadele, möönis ta, et teatud tekstid võivad olla vastuolulised. Ta ei esitanud küll kindlaid hermeneutilisi (tõlgenduslikke) reegleid, kuid tema töödest selguvad mõned korduvad praktilised põhimõtted. Kõigepealt soovitas ta teatud juhtudel üldse tõlgendusest hoiduda ja anda vaimulikke tõdesid edasi otse Pühakirja sõnadega, s.o Jumala enese sõnadega (*oracles of God*), nagu seda väljendab 1Pt 4:11. Wesley tunnistas, et on vahel ingliskeelset tõlget omal käel parandanud kreeka- ja heebreakeelsete käsikirjade järgi, mis aga ei vähendanud tema silmis Piibli autoriteeti. Tekste tuli tõlgendada kontekstile vastavalt, kusjuures Wesley arvates tõlgendas Piibel iseennast. See arusaam väljendus nn usu analoogia põhimõttes, mille kohaselt tuli tõlgendamisel alati silmas pidada kogu Piiblit läbivat sõnumit, mis oli Wesley veendumuse kohaselt päästmise tee (*via salutis*). Konkreetse salmi tähendus sõltus seega kogu pühakirja eesmärgist ja tähendusest. Wesley peamiseks viisiks Pühakirja tõlgendada oli jutlustamise kaudu. Wesley uurija R. L. Maddoxi arvates keskendub Wesley Piibli autoriteedile eelkõige kristliku usu ja eluviisi küsimustes. Teised autoriteedid – traditsioon, mõistus ja kogemus – toetasid Piibli primaarsust, kuid ei ületanud seda. John Wesley uskus, et kristliku usu tuum on ilmutatud Pühakirjas, valgustatud traditsiooni läbi, elavaks tehtud kogemuse kaudu ja kinnitust leidnud terve mõistuse poolt. Samal seisukohal on ka tänapäeval Ühinenud Metodisti Kiriku õpetuslikud standardid, mille kohaselt on ristiusu peamiseks allikaks Piibel.

Pühakirja kasutamine

John Wesley teoloogia keskmes on pühaduse taotlus nii isiklikul kui ühiskondlikul tasandil.

Wesley järgi on see Püha Vaimu mõju, mis annab inimesele võime armastada ja Jumalat teenida. Kuna see mõju avaldub eelkõige Pühakirja kaudu, mille panid kirja inspireeritud autorid, on teksti mõistmiseks oluline, et ka lugejad otsiksid samasugust inspiratsiooni – teiste sõnadega otsiksid Püha Vaimu juhatust. Wesley rõhutab oma standardjutluste kogumiku eessõnas just inspiratsiooni tähtsust: „Kas midagi jääb hämaraks või keeruliseks? Ma tõstan oma südame valguste Isa poole: „Issand, kas pole need sinu sõnad: „Kui kellelgi teist jääb vajaka tarkust, siis ta palugu Jumalalt?“ Sina annad heldelt ega tee etteheiteid. Sina oled öelnud: „Kui keegi tahab teha sinu tahtmist, küll ta tunneb õpetusest ära. „Mina tahan, anna mulle teada oma tahe.“ Seejärel otsin ma üles Pühakirja paralleelkirjakohad ja uurin neid, võrreldes vaimseid asju vaimsetega.“

Püha Vaimu tegevus ilmneb Wesley arvates ka Piibli lugemisel koos teiste kogenud usklikega. Ta kirjutab: „Kui jääb siiski mingi kahtlus, siis pean ma nõu nendega, kes on Jumala asjades kogenud, ja loen siis kirjutisi, mis, olles küll surnud, ometi räägivad. Ja seda, mida ma nõndaviisi õpin, ma ka õpetan.“ Siin käib jutt isiksuslikust küpsusest usuasjades, mis sai areneda vaid kristlikus kogukonnas. Wesley räägib palju sotsiaalsest pühadusest, mis ilmneb üksnes koos teiste inimestega elades ja suheldes. Liikumisega ühinenud inimesed koondati osaduskondadesse, kus oli väga olulisel kohal piiblilugemine. Üheskoos otsiti teksti parimat mõistmist, kusjuures mõttevahetusest ei tohtinud välja jätta eriarvamustega liikmeid. Võimalikest vigadest tuli kindlasti märku anda, et üheskoos teksti õigesti tõlgendada: „Kas sa oled veendunud, et näed selgemini kui mina? Pole võimatu, et näed. Siis kohtle mind nõnda, nagu soovid ennast koheldavat, kui asjaolud oleksid vastupidi. Juhi mind paremale teele kui see, mida olen siiani tundnud. Näita mulle Pühakirjas olevate selgete tõendite abil, et see on tõesti nii.“

Wesley vaimulikku kujunemist, teoloogiat ja Pühakirja kasutamist mõjutas oluliselt Pauluse kiri roomlastele. Tema Piibli tõlgendamise printsiip lähtus Rm 12:6, mida tunti kui usu analoogiat (*analogy of faith*). See kirjakoht kõlab eestikeelses tõlkes: „Aga meil on meile antud armu järgi erinevaid armuande: olgu prohvetliku kuulutamise and, mida kasutatagu usu mõõtu mööda ...“ Salmis esinev kreekakeelne väljend κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως on tõlgitud eesti keelde „usu mõõtu mööda“. Wesley kirjutab oma Uue Testamendi kommentaarides, et kuigi Paulus viitab siin prohvetliku kuulutamise annile, laieneb selle mõte üldiselt kogu Pühakirja tõlgendamisele, hõlmates Piibli suurt pilti – inimese algpattu, usust õigeksmõistmist ja päästmist. Siin valitseb analoogia – iga küsimust tuleb käsitleda ja arusaamatuid kirjakohti tõlgendada kogu Piiblit läbivate suurte tõdede valguses.

Metodistide viis peamist armuvahendit olid palve (omaette või koguduse keskel), Piibli uurimine, armulaual osalemine, paastumine ja kristlik osadus ehk oma usuelu jagamine teistega.

Piibel kui armuvahend

Esimesed metodistid järgisid üldisi vaimulikke praktikaid, mida nimetati armuvahenditeks (*means of grace*). John Wesley käsitles neid oma standardjutluses „Armuvahendid“ (1741), defineerides neid järgnevalt: „Armuvahendite all mõistan ma Jumala seatud väliseid märke, sõnu või toiminguid, mis on määratud täitma eesmärki olla korralised kanalid, mille kaudu Ta võib anda inimestele edasi eelkäivat, õigeksmõistvat või pühitsevat armu.“

Metodistide viis peamist armuvahendit olid palve (omaette või koguduse keskel), Piibli uurimine (kuulamine, lugemine ja teksti üle mõtisklemine), armulaual osalemine, paastumine ja kristlik osadus ehk oma usuelu jagamine teistega.

Lisaks nimetatule räägib Wesley armuvahenditest, mida on tõelisel kristlasel arukas lisaks kasutada (*prudential means*). Need puudutasid Kristuse-keskset vaga ja tervislikku eluviisi ja sotsiaalset pühadust – nn halastustegude tegemist (*works of mercy*). Samas jutluses rõhutab Wesley, et välised vahendid, isegi mitte Pühakiri, ei too kasu lahus Jumala Vaimust. Ükski vahend ei too lepitust ühegi patu eest – seda teeb ainuüksi Kristuse lepitusohver.

Märkmetes mõttevahetuste kohta kaastöölistega vastab Wesley küsimusele piiblilugemise kui armuvahendi kohta: „Piiblit uurides lugege seda pidevalt, mõnda kohta igapäevaselt. Lugege kogu Piiblit korrapäraselt, hoolikalt ja tõsiselt, palvetades siiralt enne ja pärast lugemist. Et see oleks viljakas, praktiseerige otsekohe õpitut. Mediteerige kindlatel aegadel reeglipäraselt. Kuulake Jumala sõna kuulutust igal võimalusel. Tehke seda hoolikalt ja siiralt palvetades, et kuuldud sõnal oleks Jumala õnnistus. Kas Uus Testament on teil alati kaasas?“

Wesley hermeneutika lähtus pühaduse mõistest. Tõlgendus oli tõene vaid siis, kui see aitas kaasa inimese südame ja elu pühitsusele – seega sellel oli eksistentsiaalne eesmärk. Ta tsiteeris selle seisukoha kinnituseks sageli 2Tm 3:16-17, mis kirjeldab Pühakirja tähtsust kristlaste õpetamisel, noomimisel, parandamisel ja

kasvatamisel. John Wesley uskus universaalsesse Jumala armastusse, mis laieneb kõigile, kes tema poole pöörduvad. See väljendab metodistide toetumist arminiaanlusele, mis vastandub kalvinistlikule äravalituse ja ettemääratuse õpetusele. Jumala armastus oli Wesley jaoks Pühakirja läbiv motiiv, millest lähtuvalt luges ta kogu Piiblit Jumala universaalse ja elumuutva eelarmu (*prevenient grace*) valguses.

Wesley jutlus „Piibellik tee päästeks“ (1765) kajastab tema teoloogia praktilist laadi ja väljendab soterioloogiat (õpetust päästmisest), mille peamised elemendid on algpatt, eelarm, meeleparandus, õigeksmõistmine, uuestisünd, täielik pühitsus ja lõplik õigeksmõistmine. Wesley näeb hinge päästmist kui teekonda – *via salutist*, millel on oma dünaamika, kord ja eesmärk. Selle Wesley õpetuse tuuma väljendava jutluse aluseks on salm Pauluse kirjast efeslastele 2:4: „Teie olete armu läbi päästetud.“ Neile, kes vajasid algteadmisi Pühakirja sisu kohta, kirjutab Wesley: „Pole keeruline taibata, et need kaks lühikest sõna – ma pean silmas sõnu „usk“ ja „pääste“ – kätkevad kogu Piibli tähendust, kogu pühakirja tuuma.“

Tänased suundumused

Tänases Ühinenud Metodisti Kirikus valitseb konflikt, mis on muu hulgas ajendatud vaidlusest inimese seksuaalsuse üle. Kas Piibli autoriteet ületab inimkogemuse kaalu? Konservatiivid rõhutavad Pühakirja õpetuse primaarsust usu ja praktika mõõdupuuna, nagu seda mõistis John Wesley ja nagu seda endiselt kinnitab Ühinenud Metodisti Kiriku kord. Inimkogemus aitab mõista Pühakirja uuest vaatenurgast, kuid sellel on tõeväärtus vaid siis, kui see pole vastuolus Pühakirjaga.

Peamine vastuväide sellele arusaamale tugineb veendumusel, et Jumal ilmutab end võrdselt nii Pühakirjas kui inimkogemuses. Viimase kaudu ilmutatavat jätkuvalt uusi Jumala tõdesid, mis võivad ületada Pühakirja autoriteedi ja olla sellega isegi vastuolus. Väidetakse ka seda, et kuna Püha Vaim inspireerib tänapäeval kristlasi samavõrd nagu kunagi Piibli autoreid, annab see täna inspiratsiooni kaudu inimkogemusele Pühakirjaga võrdse kaalu.

Siin on tegemist põhimõttelise teoloogilise vastasseisuga, mille lahendamisest sõltub kiriku ühtsus tulevikus.

TARMO LILLEOJA

Allikad:

1. *Bullen, Donald A. A Man of One Book? John Wesley's Interpretation and Use of the Bible. Studies in Evangelical History and Thought. Paternoster, 2007.*
2. *Collins, Kenneth J. Piibellik tee päästeks. Wesley teoloogia tuum. Tõlkinud Priit Tamm. EMK Teoloogiline Seminar, 2019*
3. *Green, Joel B., Watson, David F. (toimetajad). Wesley, Wesleyans and Reading Bible as Scripture. Baylor University Press, 2012*
4. *John Wesley's Journal. http://www.godrules.net/library/wesley/wesley.htm.*
5. *Jones, Scott J. John Wesley's Conception and Use of Scripture. Kingswood Books, 1995.*
6. *Maddox, Randy L., Vickers, Jason E. The Cambridge Companion to John Wesley. Cambridge University Press, 2010.*
7. *Tyson, John R. The Way of the Wesleys. A Short Introduction. W. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 2014.*
8. *Weeter, Mark L. John Wesley's View and Use of Scripture. Wipf & Stock, 2007*
9. *Wesley, J. John Wesley 52 jutlust. Tlk Priit Tamm. Eesti Metodisti Kirik, 2018.*

Foto: Aaron Burden

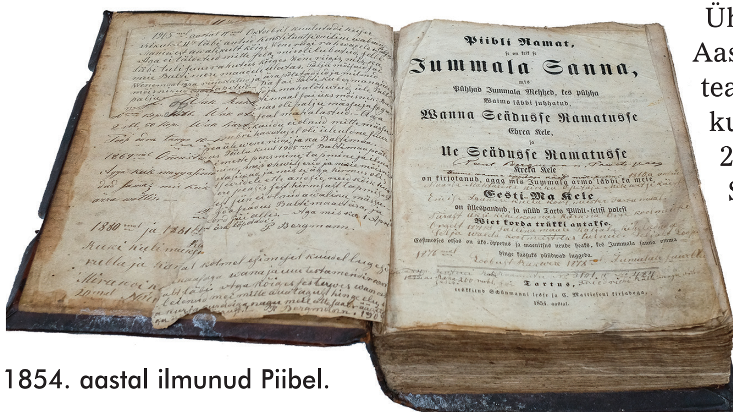

Fotod: EPSi kogu

Esimese sõjajärgse Eestis tõlgitud Piibli esitlus 1998. aastal.

Püha Kiri – Pühakiri – Piibel

Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu teerajal.

Ps 119:105

1854. aastal ilmunud Piibel.

Tänapäeval avame oma Piibli ja loeme tiitellehelt – „Piibel“. Varasematel sajanditel on tiitellehel seisnud „Biibli Ramat“, „Jummala Sanna“, „Püha Kiri“, „Piibli Raamat“, „Jumala Püha Sõna“, „Suur Piibel“ jne, kuid sisu on alati olnud sama. Piibel on Pühakiri – Jumala Sõna.

Iisraeli rahvas ja kristlased (nagu ka moslemid) on raamaturahvad. Seda seetõttu, et nende usk toetub ajalukku kinnitunud kirja pandud loole, jutustuste traditsioonile. Kreeka päritolu sõna „Piibel“ tuleneb sõnast *biblia* (’raamatud, kirjarullid’). Vanast ja Uuest Testamendist koosnevas Piiblis on 66 raamatut, kuhu on kätketud ajalugu, elulugusid, poeesiat, ettekuulutusi jpm.

Vana Testament on peaaegu täielikult semiidi keelte hulka kuuluvas heebrea keeles, Taanieli ja Esra raamatutes leidub lõike ka heebrea sugulaskeele aramea keeles. Kui Aleksander Suur 4. saj eKr Lähis-Ida vallutas, levis laialt kreeka keele mõju. Uus Testament on kirjutatud rahvapärases kreeka keeles – koinees.

Ühtegi originaalkäsikirja ei ole seni leitud. Aastasadu olid vanimad Vana Testamendi teadaolevad käsikirjad pärit 9. ja 10. saj pKr, kuni 1947. a leiti Kumranist ajavahemikus 200 eKr – 70 pKr valminud käsikirjad (nn Surnumere kirjarullid). Uue Testamendi vanimad teadaolevad katkendid pärinevad 2. saj algusest, terviklikke või peaaegu terviklikke leidub 4. ja 5. sajandist.

Piibel on kirja pandud erinevate autorite ja koolkondade poolt. Esiisade (Aabrahami, Iisaki, Jaakobi jt) lugusid anti algselt isalt pojale edasi suuliselt ja kirjutati üles hoopis hiljem. Terviklik piiblitekst on välja kujunenud rohkem kui 1000 aasta jooksul vanas Iisraelis ja algkristliku koguduse ajal. Juudid kinnitasid Vana Testamendi kaanoni 1. saj pKr ja kristlased Uue Testamendi kaanoni 4. saj pKr. Vana Testamendi kreekakeelne tõlge *Septuaginta* valmis 3.–2. sajandil eKr ja sisaldab ka apokrüüfe – raamatuid, mida nimetatakse deuterokanoonilisteks.

Esimestel sajanditel tõlgiti Piibel süüria, kopti, armeenia, ladina ja gooti keelde. 4.–5. sajandil valminud ladinakeelne Vulgata omandas sama suure autoriteedi kui kreekakeelne Piibel.

Keskajal tärkas mitmete usuliste liikumiste toel vajadus uute tõlgete järele, et ka lihtrahvas saaks Piiblit lugeda. Siin olid eestvõitlejateks John Wycliffe, Jan Hus, William Tyndale jpt. Reformatsiooniajastuga jätkus piiblitõlkimine paljudesse rahvuskeeltesse aga palju intensiiv-

semalt. Tuntuim tolle aja tõlkija Martin Luther sai oma piiblitõlkega uussaksa kirjakeele rajajaks. Pietismi levikuga 17.–18. sajandil hoogustus piiblitõlketöö eri keeltesse veelgi.

1804. aastal asutatud Briti ja Välismaa Piibliselts avas Pühakirja tõlkimisel ja levitamisel uue ajastu. Piibel muutus rahvapiibliks. Tänapäeval teevad piibliseltsid enam kui 200 maal tööd selle nimel, et iga inimene võiks Piiblit lugeda oma emakeeles. Igal aastal trükitakse üle 400 miljoni pühakirjaeksemplari, lisaks luuakse veebirakendusi, audioversioone jms.

Kui eestikeelne Piibel esmakordselt 1739. aastal tolle aja kohta hiiglaslikus tiraažis – 6015 eksemplari – ilmus, siis ei osanud keegi arvata, et kirjaoskuse ja kristliku usu kaudu aitab see kaasa meie kui maarahva eestlasteks saamisele. Eesti riik rajati vähem kui kaks sajandit hiljem. Seejärel pidime läbi tulema ajast, kui Piibel oli keelatud ja selle hankimine ülimalt keeruline, kuid täna võib igaüks lugeda Jumala Sõna endale sobivas versioonis ja formaadis.

Lõpetuseks lisan meie rahva suurkuju, pastor Jakob Hurda tänusõnad Pühakirja tõlkijatele: „Minu arvamise järel on vistist kõige parem tänu aga see, et meie Püha Kirja, mis nende meeste hool ja waim meile kätte muretses, sagedasti ja mõistlikult pruugime, Jumalale auuks ja meile enestele waimu walguseks ja hinge õndsuseks."

Lehekülgi J. Wycliffe'i käsikirjalisest Uuest Testamendist (14–15 saj).

Olgem siis meiegi Jumalale tänulikud nii oma emakeele kui ka emakeelse Pühakirja eest, aga ka piiblitõlkijate pühendunud töö eest läbi aegade.

Kogu Pühakiri on Jumala sisendatud ja kasulik õpetamiseks, noomimiseks, parandamiseks, kasvatamiseks õiguses, et Jumala inimene oleks täiesti varustatud ja valmis igale heale teole.

2Tm 3:16–17

JAAN BÄRENSON
Eesti Piibliseltsi peasekretär

25 aastat Euroopa kirikuosaduses

Leuenbergi Konkordia[1] (Euroopa reformatoorsete kirikute konkordia) võeti vastu 16. märtsil 1973 Baseli lähedal Leuenbergis luterlike ja reformeeritud kirikute poolt. Tänaseks on leppega liitunud enam kui 100 kirikut Euroopas, sealhulgas metodistid. Osaduskond kannab aastast 2003 nime Evangeelsete Kirikute Osadus Euroopas (EKOE) ja sellesse kuuluvad kirikud on üksteisega kantsli- ja armulauaosaduses. Üheskoos ollakse võimelised pidama jumalateenistust; seega on tegemist eelkõige praktilise, jumalateenistusliku osadusega. Lepe väljendab veendumust, et kirikuteosadus rajaneb Jeesuse Kristuse enda kohaolul ja toimimisel. Tema on kiriku alus ja kriteerium.

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik on olnud osaduskonna liige aastast 1975. 2. veebruaril 1997, seega 25 aastat tagasi, liitus Eesti Metodisti Kirik. Pidulikku sündmust saabus toona Eestisse tähistama koguni kaks Euroopa metodisti piiskoppi: Saksamaa piiskop Walter Klaiber ja meie piiskopkonna piiskop Hans Växby. Erilist jumalateenistust meenutab ajakirja Koduteel 1997. aasta esimese numbri kaanepilt, kus on armulauda pühitsemas EELK peapiiskop Jaan Kiivit ja EMK superintendent Olav Pärnamets.

Leuenbergi konkordia kinnitab, et usutunnistuslike erinevuste säilides on võimalik luua kiriklik osadus tähenduses, et „evangeeliumi mõistmise osas saavutatud üksmeele alusel lubavad erinevate usutunnistustega kirikud üksteisele osasaamist sõnast ja sakramendist ning püüdlevad võimalikult suure ühtsuse poole tunnistuse andmises ja maailma teenimises". Omaaegne EKOE peasekretär Michael Bünker on öelnud: „Leuenbergi mudeli oikumeenilist tähtsust rõhutab metodistide liitumine kirikuosadusega. Selle läbi sai selgeks, et see mudel on rakendatav ka teiste konfessioonide puhul."[2]

MEELI TANKLER
Pärnu kogudus

[1] Leuenbergi konkordia eestikeelne tekst on leitav kogumikus „Documenta oecumenica" (2006) lk 106-113; vaata ka Thomas Andreas Põderi artiklid ajalehes Eesti Kirik 17.01.-31.01.2007 ja 13.03.2013

[2] M. Bünker. Evangeelsete Kirikute Osadus Euroopas (EKOE) – Leuenbergi kirikuosadus. Asutamine – Tänapäev – Tulevikuväljavaated. Kirik ja Teoloogia 3.02.2012.

ÜMK ja EMK tulevik

Viimaste aastate jooksul on Ühinenud Metodisti Kirikus (ÜMK) räägitud võimalikust lõhenemisest, mille põhjuseks on erinevad seisukohad inimseksuaalsuse küsimuses ja – nagu T. Lilleoja oma artiklis esile toob – on erimeelsuse juur peidus küsimuses, kas primaarseks autoriteediks peetakse Pühakirja õpetust või sellega vastuolus olevaid kaasaegse ühiskonna seisukohti.

Kuigi ÜMK kõrgeim organ – peakonverents – on korduvalt hääletanud traditsioonilise seisukoha poolt, avaldati 2020. aasta alguses plaan, mille alusel kustutataks ÜMK Kirikukorrast säte „Homoseksuaalne praktika on kokkusobimatu kristliku õpetusega“ ning konservatiivse poole esindajad moodustaksid uue, traditsionalistliku metodisti denominatsiooni (Global Methodist Church). Selle ettepaneku üle hääletatakse 2024. aastal toimuval ÜMK peakonverentsil. Seega ei ole praeguseks veel midagi otsustatud ning me saame kiriku juriidilisest lõhenemisest rääkida üksnes hüpoteetiliselt.

Usun, et Jumalal on meie Kirikuga oma plaan, seetõttu palvetagem, et peakonverentsil tehtavad otsused oleksid Jumalast juhitud!

Foto: EMK pildikogu

Selleks, et aastakonverents saaks teha teadliku otsuse juhul, kui peakonverents võtab vastu ÜMK lõhenemise otsuse vastavalt eelpool nimetatud plaanile, otsustas kirikuvalitsus kokku kutsuda töörühma, mille liikmeteks määrati superintendent Robert Tšerenkov, endine superintendent Taavi Hollman, peakonverentsi delegaat Priit Tamm, peakonverentsi varudelegaat Mark Nelson ning superintendendi assistent ja kirikuvalitsuse liige Marjana Luist. Informatsiooni koondamiseks ning tõenäoliste tulevikustsenaariumide ja nende plusside-miinuste kaardistamiseks on töörühma liikmed osalenud ÜMK Euroopa piirkonna tulevikunägemuse-teemalistes vestlustes, vestelnud potentsiaalsete partneritega teistest Baltimaadest ning pidanud veebikohtumise loodava Global Methodist Church’i esindajatega.

MARJANA LUIST
töörühma liige

Kannibalidki teevad misjonit

30. jaanuaril toimus *Zoom*’is ajakirja Koduteel VEEBINAR „Kes tahab saada mi_jonäriks?“.

Mõtteid misjoni teemal jagasid Lea Kübar, Andrus Kask, Ele Paju, Stanislav Ossipov. EMK Teoloogilise Seminari praktilise teoloogia ja missioloogia õppejõud Hindrek Taavet Taimla sidus kuuldud mõtted tervikuks ning endale üllatuseks sattus ta veebinaril „miljonimängu“ osalejaks.

Lugu, mille põhjal „miljonimängu“ küsimus koostati, ilmus 1922. aastal ajakirjas Kristlik Kaitsja (tekst muutmata kujul):

Väikeses Methodisti kabelis Jl Matenis Põhja-Afrikas, kuhu kristlasteks saanud kanibalid juba mõnda aastat endid palvele koguvad, juhtus piiskop Blake sealolemise ajal südant liigutav juhtumine. Kabilide kombe järele istuvad mehed ja naesed üksteisest eraldatud kabelis. Piiskop pani imeks kuidas püha Vaim nende muhamedaanlastest kristlasteks saanud kanibalide koosolekul töötas. Nad laulsid vaimulikke laule. Kordasid piibli salmisid, mis nad olid õppinud ja püüdsid seda oma kombe järele maksma panna, mida piiskop oli rääkinud. Korraga tuli (pause) vaheaeg. Kus kõik vagusi olid. Arvatavasti oli midagi iseäralikku tulemas. Seal näeb piiskop kuidas üks mees ja naene teiste keskelt ülestõusevad ja kumbki taldrekut käes kandes, mille peal raha seisis tema poole astuvad. Nad tulevad tema ligi ja ütlevad: Siin taldrekute peal seisab kõik meie kümnis, mida meie, selle kiriku liikmed oleme kogunud. Meie palume teid seda raha vastu võtta ja seda uue misjoni töö aluseks Albanias tarvitada. Meie oleme oma misjonäri käest kuulnud, et inimesed seal palju viletsamini elavad kui meie. Liigutatud südamega võttis piiskop selle kalli ande vastu, mida 90 kanibalast olid kokku pannud. Ta teadis, kui viletsalt nemad seal elavad ja kui suure vaevaga nad peavad omale raha korjama ja siiski olid nad valmis Jumala riigile heameelega oma kümnist andma. Nad ei olnud vaimulikus elus veel palju Jumala sõnast õppinud – ainult mõned salmid – aga siiski tegid nad rohkem kui paljud palju teadlased meie Jumala lapsed. Kas see ei tee meile häbi.

Veebinaride eesti- ja venekeelseid salvestusi saab vaadata veebilehelt **www.metodistikirik.ee** sündmuste rubriigist.

MARJANA LUIST

Puuetega laste tugikodu PÄIKESEKIIR – 10

Tugikodu rajaja ARTUR PÕLD: *Umbes 15 aastat tagasi, teenides lapsi Giideoni laagris Aa rannas, kuulsin iseeneses küsimust: „Kus on erivajadustega lapsed, kes on meie ühiskonna osa?“. Laagrit külastab igal suvel 1000-1500 inimest, aga erivajadustega lapsi siin ei kohanud. Uurisin valla sotsiaalosakonna juhatajalt Sirli Tammistelt infot ja tuli välja, et erivajadustega lastega peresid oli sel hetkel piirkonnas 140. Hakkasime nende perede eest palvetama. Tasapisi tekkisid ka teod. Jumal saatis sõpru, tegijaid. Tugikodu esimene juhataja oli Ursula Randlaine. Vallavalitsus pakkus meile tasuta rentimiseks endist lasteaia hoonet, mis oli räämas. Tänaseks on siin majas ruumi erivajadustega lastele, tugispetsialistidele (logopeedid, psühholoogid), Pereraadio Jõhvi stuudiole ja ka Jõhvi metodisti kogudusele.*

Fotod: erakogu

Puuetega laste tugikodu (PLT) Päikesekiir loodi 2012. aasta veebruaris Eesti Metodisti Kiriku Jõhvi Koguduse ja Jõhvi Vallavalitsuse koostööna. Põhjalikud renoveerimistööd Sompa tänav 5a hoones said teoks tänu ameeriklanna Mary Walshi annetusele, rahvusvahelise heategevusorganisatsiooni Stoneworks International abile ning toetusele, mis saadi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuselt regionaalsete investeeringutoetuste programmi kaudu.

Hoone esimesele korrusele on loodud kaasaegsed tingimused puuetega lastele lapsehoiuteenuse pakkumiseks. Maja ümber on avar õueala, kuhu on võimalik rajada mänguväljak. MTÜ PLT Päikesekiirel on liftiga mikrobussid, millega saab peredele pakkuda transporditeenust.

Lapsehoiuteenus annab lapsevanematele võimaluse „hinge tõmmata“, täienduskoolitustel osaleda, tööd otsida ja tööl käia. Lastele loob teenus võimaluse mitmekülgseks arenguks, teiste lastega suhtlemiseks ning oma maailmapildi avardamiseks.

Tugikodu on partneriks Sotsiaalkindlustusametile tugiteenuste pakkumise korraldamisel raske ja sügava puudega lastele Ida-Virumaal. Praeguseks ostavad tugikodult teenust üheksa omavalitsust. Teenusel on 97 last ja palgal on 78 inimest.

KRISTO (nimi muudetud) oli Päikesekiirde tulles 3aastane väike, armas laps, kelle maailma oli raske mõista. Oma olemuselt meenutas ta väikest robotit, kellel puudusid positiivsed emotsioonid. Temaga oli raske saada silmsidet või kaasata tema mängudesse teisi lapsi. Ta ei tundnud huvi teiste vastu, pigem tegutses omaette. Kristole oli väga oluline omada rutiinset ja turvalist keskkonda. Muudatused võisid vallandada raevuhoo. Meie suur soov oli aidata lapsel tema poolt seatud piire tasapisi laiendada. Seda eesmärki aitasid meil saavutada sõbrad USA-st, kellel on erivajadustega laste õpetamisel suuri kogemusi. Tänaseks on Kristo teise klassi õpilane.

Koolivaheaegadel Päikesekiirde tulles on ta jutukas, rõõmsameelne, tunneb huvi teda ümbritseva vastu. Ta mängib meeleldi koos teistega, otsib silmsidet. Rutiinist kinnihoidmine pole enam oluline. Muutus Kristos on hämmastav.

ANU on liitpuudega (vaimu- ja liikumispuue) tüdruk. Tema mõlemad vanemad käivad tööl. Anu vajab oma puude tõttu igapäevast järelevalvet, hoolt ja abi. Selleks, et vanemad saaksid tööl käia, peavad nad leidma Anule päevaseks ajaks sobiva hoiuteenuse pakkuja. Anu hakkas 17-aastase tüdrukuna osalema tugikodus lapsehoiuteenusel 2013. aasta sügisest. Kuna lapsehoiuteenust osutatakse kuni lapse täisealiseks saamiseni, sai Anu teenusel viibida kuni oma kooliprogrammi lõppemiseni suvel 2015. aastal. Enne tugikodusse sattumist oli Anu olnud paaris erinevas hooldekodu ja hooldushaigla tüüpi asutuses, kus tagatud oli esmavajalik hooldus (hügieenitoimingud, toitlustamine, järelevalve), kuid sealne keskkond ei olnud lastepärane. Kuna tüdruk oli harjunud suurema tähelepanu ja individuaalse tegelemisega, aga haigla keskkond erines tüdruku jaoks harjumuspärasest kodusest keskkonnast, siis oli tüdruku stressitase kõrge. See tegi vanematele muret, sest tihti jäi laps haiglasse maha rahulolematu ja ärevana. Tugikodus loodud lastepärane ja hubane keskkond meeldis vanematele. Anu oli siin kahe lapsehoidja hoole all. Muutusega harjudes hakkas tüdruk keskusesse jääma juba aina parema meelega. Tema tervislik, emotsionaalne ja psüühiline seisund paranesid jõudsalt. Tüdruk sõbrunes tugikodu töötajatega. Tal oli nüüd võimalus kokku puutuda ka teiste lastega, veeta aega õues ja osaleda väljasõitudel. Koostöös kooliga korraldati Anule õppetundide läbiviimine tugikodus. Lapsehoidjate ja õpetaja järjepideva tegevuse tulemusena hakkasid tüdruku arengus toimuma positiivsed muutused. Tema käed, mis olid tulles jäigad ja vähese liikuvusega, hakkasid aegamööda paremini liikuma. Ka Anu jalgade liikumine paranes. Täiskasvanute toel sai ta sammuda. Liikuvuse paranemine ning stressitaseme langus aitasid kaasa tüdrukut varem vaevanud öiste epilepsiahoogude vähenemisele. Tugikodu personal sai väärtusliku kogemuse suure hoolduskoormusega noore eest hoolitsemisel ning tema pere toetamisel. Vanematele andis lapsehoiuteenuse kasutamine võimaluse säilitada töökohad. Pere lähivõrgustik suurenes tugikodu personali näol toetavate inimeste võrra. Vanemate mure lapse pärast vähenes ning hoiak elu suhtes muutus positiivsemaks.

Päikesekiire meeskonna jutustuste põhjal kirja pannud

LIANA PÕLD
Jõhvi kogudus

Lootuse seemned

Autor: Angie Fox Inglismaalt

Ülemaailmset naiste palvepäeva tähistatakse igal aastal märtsikuu esimesel reedel. Traditsioon sai alguse 19. sajandi lõpul ja selle juured on ühiste eestpalvete tegemises ülemaailmse misjoni eest. Eestimaal on palvepäeva oikumeenilise jumalateenistusega tähistatud alates aastast 1994, mil liturgia tekst ilmus ka ajalehes „Eesti Kirik".

Alates aastast 1930 valmistatakse jumalateenistuse liturgia igal aastal ette erineva riigi naiste poolt, keskendades eestpalved just selle maa teemadele ja valupunktidele. 2022. aasta liturgia panid kokku Inglismaa, Walesi ja Põhja-Iirimaa naised. Keskseks teemaks oli lootus ja aluseks kirjakoht Jeremija 29:11 „Sest mina tunnen mõtteid, mis ma teie pärast mõlgutan, ütleb Issand: need on rahu, aga mitte õnnetuse mõtted, et anda teile tulevikku ja lootust." Praegusel murelikul ajal kõlas jõuline lootuse sõnum, mis toetub Jumala tõotusele, tõeliselt kosutavalt ja julgustavalt ning innustas pilku üles tõstma. Liturgia tekst koondas meie mõtted ühtlasi küsimusele, kus võiks olla need paigad meie igaühe elus ja kogukonnas, kuhu meie võiksime Jumala tõotustele toetudes lootuse seemneid külvata.

Pärnus pidasid erinevate koguduste naised sel aastal ühist jumalateenistust, mis oli jälgitav ka interneti vahendusel, Saalemi Vabakoguduse palvelas. Laulis Pärnu oikumeeniline naiskoor Ester Murrandi juhatusel. Pärnu Agape metodisti kogudus on Pärnus olnud selle ilusa traditsiooni „maaletoojaks" ja püsivaks eestvedajaks aastast 1994.

MEELI TANKLER
Pärnu kogudus

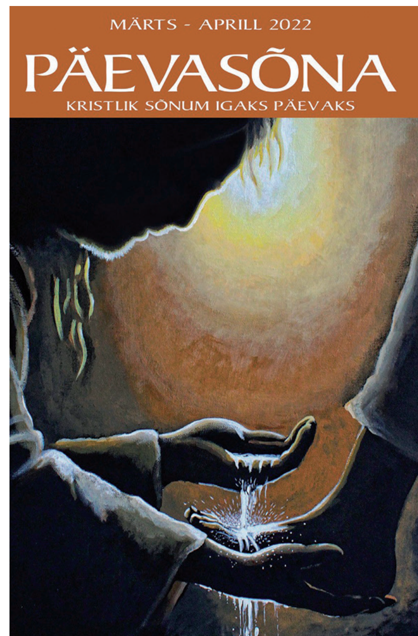

Foto: Pixabay

PÄEVASÕNA 30

Pärast 1929. aasta börsikrahhi ja sellele järgnenud ülemaailmset majanduskriisi sattus suur hulk inimesi raskesse olukorda. Koos teiste kirikutega püüdis ka Texase osariigis San Antonios asunud Travis Park Methodist Episcopal Church leida võimalusi abivajajatele hingeabi andmiseks. Koguduse töötegija Mrs Frances Craig pöördus pastor Paul Kerni poole palvega kirjutada hingehoidlikke sõnumeid inimeste lohutamiseks. Pastor Kern oli nõus ja neid hakati avaldama koguduse uudiskirjas. Lisaks anti soovitusi piiblilugemiseks ja viiteid igaks päevaks mõeldud kirjakohtade osas. Samal ajal pöördus USA-sse tagasi Prantsusmaal ja Kaug-Idas teeninud metodisti vaimulik Grover Emmons, kes oli märganud kristlaste ootusi mujal maailmas. Ta nägi samuti vajadust hingehoidliku väljaande järele, mida saaksid kõik kasutada ja mis „aitaks kaasa Jumala tundmisele“. 1934. aasta alguses asus ta tööle Nashville'is (Tennessee) metodisti kiriku sisemisjoni direktorina. Sama aasta detsembris andis ta ülevaate komitee tööst, mille ülesandeks oli avaldada kodus kasutamiseks mõeldud hingehoidlik väljaanne. Esialgse plaani järgi pidi see olema kord kvartalis ilmuv trükis, mida levitaksid kohalikud metodisti kogudused. Frances Craig, kes tegutses sel ajal juba vabatahtlikuna hingehoidliku kirjanduse valdkonnas, teavitas sellest oma San Antonios asuvat kogudust, mille liikmed hakkasid projekti pärast palvetama. Dr Emmons lõi väljaandele formaadi, mis sisaldas soovitust piiblilugemiseks, kommentaari, palvet ja päeva mõtet. Seejärel kutsuti kõiki üles kaastööd tegema – jagama oma isiklikke vaimulikke kogemusi. Väljaanne suunati laiemale lugejaskonnale ja otsustati hoiduda õpetuslike eripärade rõhutamisest. Kõigile USA denominatsioonidele tehti üleskutse anda oma panus nn „kodualtari“ rajamiseks igas Ameerika perekonnas, mille keskmes oleksid palve ja piiblilugemine.

Ühel konverentsil läks dr Emmonsil südamesse sõnum Püha Vaimu tulekust, mida kogesid ülemisse tuppa kogunenud jüngrid. Sellest inspireerituna otsustati väljaandele anda nimeks *The Upper Room* (tlk *ülemine tuba*). Neli aastat pärast esimese numbri ilmumist ületas trükiarv juba miljoni piiri. Tänaseks on väljaanne kättesaadav enam kui sajal maal ja 37-s keeles. Esialgsest visioonist on välja kasvanud suur organisatsioon nimetusega *The Upper Room Ministries*, mis hõlmab lisaks kirjastamisele mitmeid muid kristlikke teenistusi ja projekte.

Seoses usuvabaduse tulekuga otsustas Eesti Metodisti Kirik alustada ka eestikeelse versiooni avaldamist nimetuse *Päevasõna* all. Esimene number ilmus 1991. aasta lõpul (november-detsember) – seega täitus mõned kuud tagasi 30 aastat *Päevasõna* esmailmumisest Eestis. Kokku on ilmunud 175 numbrit. Esimene toimetaja oli Eesti Metodisti Kiriku superintendent Olav Pärnamets, kes tegi seda tööd kuni aastani 2014. Tema ustavateks abilisteks olid Oleviste koguduse liige Tiiu Käär, kes tõlkis *Päevasõna* teksti inglise keelest eesti keelde, kuni sai Issandalt kojukutse 2014. aasta augustis. Küljendajaks ja korrektoriks oli Evelin Kõrvits, Urve Pärnametsa õlgadel olid sekretäri ja levitaja ülesanded. 2014. aastal võttis toimetaja töö enda kanda Tarmo Lilleoja. Olulise panuse on *Päevasõna* ilmumisse ja levitamisse andnud ka Maiu

Mäevere, Peeter Rahuvarm, Rein Laaneser, Laur ja Kristjan Lilleoja ning raamatupood „Logos“. Tänuväärset kaastööd on teinud paljud vabatahtlikud autorid ja annetajad, kes on aidanud väljaandmisega seotud kulusid katta.

2021. aastal oli trükiarv Eestis 800. *Päevasõna* on loetav ka veebipõhiselt ning tellitav meililisti kaudu lugeja e-postkasti. Kui alguses toetas väljaandmist regulaarselt rahaliselt ka *The Upper Room Ministries*, siis alates 2014. aastast on *Päevasõna* kirjastamine olnud sõltuv peamiselt omavahenditest. Lisaks müügitulule on aidanud kulusid katta üksikannetajad, projektipõhiselt ka Eesti Kirikute Nõukogu, kes toetab *Päevasõna* tasuta levitamist vanglakaplanite vahendusel kinnipeetavate keskel.

Olav Pärnamets: „Paljud, nende hulgas ka mina koos abikaasaga, oleme leidnud *Päevasõna* piiblitekstid ja erinevate inimeste kogemusi kirjeldavad lühilood olevat väga julgustavad. See väike abiline on aidanud kasvatada järjekindlust nii palveelus kui süvenemisel Pühakirja sõnumisse.“

Kontakt:
paevasona@metodistikirik.ee,
www.paevasona.ee

TARMO LILLEOJA
Päevasõna toimetaja

Tallinna kogudus 100

3. märtsil 2022 tähistas EMK Tallinna kogudus oma saja-aastast juubelit. Toomas Pajusoo annab ülevaate koguduse rajamise algusest kuni tänapäevase, uue pühakoja valmimiseni.

Fotod: Toomas Pajusoo erakogu

M. ja L. Prikask 1922.

4. augustil 1911 asutas piiskop dr William Burt Vaasas Soome Piiskopliku Metodisti Kiriku Konverentsi alluvusse Vene Misjoni. Üheksa asutajaliikme hulgas olid ka Kuressaare kogudust teeniv jutlustaja Vassili Täht ning tema ja Karl Kuuma misjonireisi kaudu elavale usule tulnud kaupmees Martin Prikask. Vaasas sai Täht piiskopi volituse olla jutlustajaks Tallinnas (tollane Reval) ja Prikask Kuressaares (tollane Arensburg). Ametlikus konverentsi protokollis seisab nende nimede taga klausel „määramisel", mis viitab veel omandamata teoloogilisele haridusele.[1] Prikask oli esimene metodist, kes tundis Jumala kutset alustada juba samal aastal Soome Konverentsi kaudu teoloogilise hariduse omandamist.

Vassili Tähe määramine Tallinnasse oli ettevalmistav etapp metodistide misjonitöö alustamiseks pealinnas. Siiski kogudust tema lühikese kuulutustöö ajal ei jõutud asutada. 1912. aasta augustis toimus Kovnos (praegune Kaunas) Vene Misjoni aastakoosolek, kus Vassili Täht määrati piiskop dr John Louis Nuelseni poolt üheks aastaks dr George Albert Simonsi abiliseks Peterburi ja jutlustajaks Volossovos.[2] Tema edasine misjonitöö jätkus Venemaal Karjala piirkonnas kuni surmani.

Tallinna koguduse sünnilugu hakkas ilmet võtma alles kümme aastat hiljem. Vahepeal oli Martin Prikask lõpetanud Helsingi Metodisti Teoloogilise Seminari, kusjuures eksamid sooritas ta Soome aastakonverentside ajal (1911–1916) ja sai piiskop dr John L. Nuelseni poolt ordineeritud diakoniks ning hiljem vanemaks. Koguduse rajamisele Tallinnas aitas kaudselt kaasa Eesti Piiskopliku Metodisti Kiriku (EPMK) esimene pastorite ja kaastöötegijate aastakonverents, mis toimus Haapsalus 27.–31. juulini 1921. Sel ajaloolisel konverentsil määrati pastor Martin Prikask piiskop dr Nuelseni poolt Eesti ringkonna esimeseks eestlasest superintendendiks (1921–1922), ühtlasi sai ta määramise Tallinnasse. Esimesed vaimulikud koosolekud korraldati üüriruumides Tallinna Tehnikumi saalis Pikal tänaval.

Peagi sai Prikask häid kaastöölisi. 29. septembril 1921 kolis Tallinnasse misjonisuperintendent dr George A. Simons koos õe Ottilie'ga, et jääda siia kauemaks peatuma enne edasiminekut Riiga. Ameerika kodanikena olid nad pidanud pärast Oktoobripööret lahkuma Petrogradist ja elasid Soomes.[3] Umbes samal ajal tulid Petrogradist Tallinnasse Venemaa ja Karjala ringkonna sup Hjalmar Salmi, kes varem töötas koos dr Simonsiga, ja dr Vladimir Rafalovsky.[4] Tallinnas oli neist vendadest suur abi.

Juba sama aasta 9. detsembril osteti Jumala imelisel juhtimisel dr Simonsi abiga Tallinnas kaks maja aadressil Suur Pärnu maantee 19 ja 21.[5] Superintendent Prikask alustas oma korteris Suur Pärnu mnt 19 vaimulike koosolekute korraldamist ja võttis vastu prooviliikmeid. Majade ost pealinnas oli ettevalmistuseks uue rajatava piiskopliku metodisti koguduse asutamiseks, mis toimus 3. märtsil 1922. Kahjuks kõik asutamisega seotud dokumendid hävinesid koos koguduse arhiiviga Tallinna märtsipommitamisel 9. märtsil 1944. Teame vaid, et koguduse rajasid superintendent Martin Prikask, tollane Balti ja Vene Misjonikonverentsi superintendent dr George A. Simons ja dr Vladimir Rafalovsky. Esimesteks liikmeteks võeti vastu Tallinna elama asunud Kuressaare ja Petrogradi metodisti koguduste liikmed.[6]

1922. a juuli lõpus Riias toimunud aastakonverentsil (inglise keeles *Russia Mission Conference and Baltic Mission*) määras piiskop dr John L. Nuelsen dr George A. Simonsi superintendendiks ja laekahoidjaks, Martin Prikask nimetati misjonisekretäriks ning määrati Arensburgi (praegune Kuressaare); Ferdinand Tombo Revalisse (praegune Tallinn)

juhtima koguduse eesti tööd ja Hjalmar Salmi vene tööd (1922–1923). Tombo teenis Tallinnas õnnistusrikkalt kuni 1926. aastani. Oli ärkamisi ja kogudus kasvas. Eriti kasvas pühapäevakooli töö. Koguduse vene tööd jätkas Benjamin Neljubin (1924–1926). Pastor Tombo ajal käidi koos esialgu Suur Pärnu mnt hoovipoolses majas, hiljem renoveeriti tänavapoolne maja ja selle saalis kestsid koosolekud kuni 1929. aastani, mil kogudus võis asuda Veerenni tänava kirikusse.[7]

PPK 1924 Suur Pärnu mnt 19.

Veerenni 4a kirik kaugusest.

Veerenni kirik 26.12.1937 seest.

Esile tuleks tõsta koguduse poolt algatatud sotsiaaltööd. 1924. aastal asutati lastekodu Suur Pärnu mnt 19. Majavanemaiks olid õpetaja Hans Söte ja ta abikaasa. Hiljem aitasid kaasa ka diakonissid. Lastekodus leidsid peavarju usule ja rahvusele vaatamata 20–25 last. Lapsed valiti kõige viletsamatest oludest. Lastekodu algaastail toetasid seda asutust ameerika sõbrad 500 krooniga kuus, hiljem läksid kulud enamasti koguduste kanda. Kuna riiklik laste hoolekanne paranes ja vend Söte pidi kolima Riiga, siis peamiselt aineliste raskuste tõttu tuli lastekodu kahjuks 6. augustil 1928 sulgeda.[8]

Tombo järel määrati Tallinna esimese metodisti koguduse pastoriks Jaan Puskay (1926–1930), kes oli lõpetanud Saksamaal Maini-äärses Frankfurdis metodisti teoloogilise seminari; vene tööd juhatas Adolf Bergmann (1926–1928). 1926. aastal asutati Tallinna noorte ja koguduse pastori Puskay algatusel „Kesköö Misjoni Selts". Esimeheks sai Johannes Tamm. Seltsi eesmärgiks oli anda abi moraalselt alla käinud inimestele, pidada koosolekuid, levitada kristlikku kirjandust ja selgitada kõlbluseta kirjanduse ja kunsti negatiivset mõju. Hiljem kaasati teisigi kogudusi ja tehti alliansstööd ning registreeriti iseseisev „Öömisjon", mida juhtis õpetaja Adalgoth Seck. Ta korraldas suuri äratuskoosolekuid peaaegu igas Eesti linnas, sai jagatud kümneid tuhandeid lendlehti, külastati öölokaale, kõrtse, haiglaid ja vanglaid, et kuulutada seal inimestele Kristuse rõõmusõnumit.[9]

Tallinna I kogudus Veerenni tänaval

Töö Tallinna koguduses vajas juba suuremaid ruume. Silmapiirile jäi 1909. aastal Tõnismäe piirkonnas ehitatud puitkirik, mille ehitas ärimees Eduard Lilienthal, evangeeliumi kristlaste üks varaseid juhtfiguure. Kiriku ehitamisega on seotud omapärane lugu, mida kajastas ajaleht *Sõnumed*.[10]

Vene võimu ajal ei soovinud linnavalitsus anda vabakoguduse esindajale kiriku ehitamiseks luba. Kui Lilienthal lubas oma äriliste eesmärkide nimel kasutada hoonet aidana kapsaste ja sigurite hoidmiseks, siis ehitusluba anti. Hiljem, kui olukord paranes, sai Lilienthal siiski oma „kapsakuuri" kergesti kohandada palvekoosolekute pidamiseks ja vaimulikud koosolekud said uut hoogu. Saksa okupatsiooni ajal pahandasid saksa võimud, mis kirik see niisugune on, millel pole tornigi. Nii ehitatigi 1918. aastal kirikule torn arhitekt Eugen Habermanni projekti järgi. Hiljem tabasid Lilienthali rahalised raskused ja kirik pandi oksjonile. Keegi Tallinna juut tahtis vägisi kirikut ära osta ja sellest kinosaali teha.

4. märtsil 1929, kui piiskop dr Raymond J. Wade viibis läbisõidul Tallinnas, otsustati endine Lilienthali kirik Suur Pärnu maanteel asuvate majade vastu vahetada.[11] Pastor Jaan Puskayl õnnestus pärast mitmeid läbirääkimisi ja asjaajamisi kiriku juhtkonna, pangategelase Georg Tombachi ja piiskop dr Raymond J. Wade'iga sõlmida Veerenni kiriku ostu-müügi leping. Metodistid ostsid kiriku härra Tombachilt ära ja andsid talle vastu kaks maja Suur Pärnu maanteel.

Avajumalateenistus metodistide uues kirikus peeti 24. märtsil 1929. Metodistide kinnisvaraks sai kirik alles 21. novembril 1930. 1200-istekohaga hoone oli tollal Euroopa suurim metodistide puitkirik. 1938. aastal ehitati kirik arhitekt Eugen Sachariase

projekti järgi ümber. Esimesena Eestis paigaldati hoonesse aurukeskküte ning Lilienthal kujundas kirikusaali jaoks mugavad ja originaalsed pingid.[12] Lisaks jumalateenistustele peeti Veerenni kirikus iga-aastaseid alliansskonverentse ja muusikalisi üritusi.

Tallinna II kogudus Koplis

Umbes samaaegselt Tallinna I koguduse töö algusega alustati vene-saksa tööharuga, mida juhatas saksa rahvusest õpetaja Adalgoth Seck. Alguses käidi koos Suur Pärnu mnt 19, hiljem mindi Koplisse, kus peeti põhiliselt eestikeelseid vaimulikke koosolekuid Sitsi vabriku kinosaalis ja lühiajaliselt muudes üüriruumides. 1927. aasta suvel asutati Tallinn-Kopli ehk Tallinna II kogudus.

Petlemma palvela.

1934. aasta augustis alustati kiriku ehitamisega Kopli tn 92a, mis pühitseti 27. jaanuaril 1935 piiskop dr Raymond J. Wade'i poolt. Seda, Petlemma kirikut hüüti rahvasuus ka Sitsi palvelaks. Kiriku juures tegutses supiköök, kus said kehakinnitust üle kuuekümne puudustkannatava lapse, lasteaed ja pühapäevakool.

1940. aasta alguses määrati eelmisel aastal Saksamaale lahkunud A. Secki asemele Tallinna II koguduse vanema kohusetäitjaks jutlustaja Hugo Oengo. Kuni Petlemma kiriku likvideerimiseni nõukogude võimu poolt oli see ainus koht, kus metodistid said koos käia, sest Veerenni tänava avar pühakoda hävines 1944. aastal 9. märtsi pommitamises. Viimane jumalateenistus peeti Sitsi palvelas 9. juulil 1950. Hoone võõrandati repressiivselt ja sinna paigutati Nõukogude sõjaväe raadiojaam. 1991 lammutati kirik endistelt omanikelt luba küsimata. Tallinna kahe koguduse liikmetest moodustati üks metodisti kogudus.

Tallinna metodisti kogudus Mere puiesteel

Alates 16. juulist 1950 sai Eesti Metodisti Kiriku Tallinna Kogudus kasutada allüürnikuna Seitsmenda Päeva Adventistide kirikut Mere puiestee 3 (tollal oli maja number 14a). Võimuorganid arvasid, et juba kolme kuuga hakkavad erinevad

Mere pst 3 vaade kirikusaali.

konfessioonid omavahel purelema ja tööle tuleb kiire lõpp. Nende omavaheline hea suhe kestis aga ligi viiskümmend aastat, kuni metodistid said endale uue kiriku. Adventistid ja metodistid said ühiselt jagada kirikule peale pandud kõrgendatud hindadega kommunaalmakseid. Hoolimata KGB vastuseisust sai uus paik kogeda kiiret liikmeskonna kasvu, kui kogudust teenisid Aleksander Kuum (21.09.1899–12.02.1989) ja Hugo Oengo (12.12.1907–10.12.1978). Logistiliselt hea asukoha tõttu liitus kogudusega usklikke Saalemi vennastekogudusest (Aspe tn 5), Saaroni nelipüha palvelast (Metalli tn 5), samuti Oleviste kogudusest, et tulla soojemasse ruumi. Peamise juurdekasvu moodustasid aga metodistid endisest Veerenni kogudusest, kes kaotasid oma kiriku märtsipommitamisel 1944 ega käinud kuni 1950. aastani Kopli Petlemma palvelas. Stalini režiimi ajal toimus Kuuma arreteerimine ja Siberisse saatmine, kuna ta polnud kuulekas KGB-le. Ta pidi maksma kallist hinda, kuid tänu Jumalale kogudus jäi püsima, sest kogudusevanem Kuum julges Jumalalt saadud tarkusega võimuesindajatele vastu hakata. Kuumale öeldi, et ta peab kiriku sulgema ja võtmed üle andma. Kuum vastas: „Kui te mulle annate nööri ja käsite mul ennast üles puua, siis vastutan mina selle teo eest. Kui aga teie mind üles poote, siis vastutate teie. Samuti on lood ka võtmetega. Kui mina need teile ära annan, siis vastutan mina kiriku kinni panemise eest, kui aga teie need minult ära võtate ja kiriku sulgete, siis vastutate teie.“ Nii jäidki võtmed vend Kuumale ning kogudus sai tööd jätkata.[13] Kuumale aga mõisteti karistuseks 25+5 aastat, kuid ta viibis Siberis vaid veidi üle nelja aasta (26.03.1952–01.07.1956). Pärast Stalini surma mõistis Nikita Hruštšov amnestia kõigile poliitvangidele, kelle hulka kuulusid ka vaimulikud.

Tulnud tagasi vangilaagrist, alustas vend Kuum 1956. aastal ka venekeelsete jumalateenistustega, mis kestavad kuni tänaseni, kuigi ta ise on juba taevases kodus. Siber ei suutnud külvata ta südamesse kibedust vene rahva vastu, sest nemadki olid Nõukogude süsteemi ohvrid. Mere puiestee sai paigaks, kus puhkes võimas ärkamine ja paljud

inimesed andsid oma elu Jumalale, sh ka käesoleva loo autor 1965. aastal. Ärkamise kulminatsiooniks kujunes 1968. aasta, kui Jumal päästis ansambel Sela kaudu hulganisti noori inimesi, mis muidugi ärritas julgeolekuorganeid. Jumal kasutas koguduse keskelt välja kasvanud noortejuhti Jaanus Kärnerit, kes sai taga kiusatud KGB poolt. Ta eksmatrikuleeriti TPI-st usulise tegevuse tõttu, kuid seda põhjust ei sobinud ametlikult tunnistada. Meil oli ju konstitutsiooni põhjal „usuvabadus“. Hiljem õnnestus Kärneril imekombel emigreeruda USA-sse. Sela ansambel jätkab aga laulmist veel tänaseni.

Tallinna koguduses toimus aktiivne töö. Jumalateenistusi ja piiblitunde peeti seitse korda nädalas. Teisipäeval ja neljapäeval kell 17 toimus piiblitund, kell 19 evangeeliumi kuulutus, pühapäeval kell 10 peajumalateenistus ja 15.30 evangeeliumi kuulutus. Lisaks toimus pühapäeval venekeelne teenistus algul kell 8.00, hiljem hakati neid pidama kell 12.30. Koguduses oli läbi aegade tugev rõhk muusikatööl. Läheks pikaks kõiki neid kollektiive ja juhte siin esile tõsta. Koguduses tegutsesid pasunakoor, noortekoor, meeskoor, naiskoor, segakoor, vene segakoor, mandoliinikoor, ansambel Sela, kammeransambel, kammerkoor Credo ja hilisemal ajal ka väikelaste koor. Kaasa on aidanud hulgaliselt soliste ja pillimängijaid.

Apteegi 3 maja taastamine.

Tallinna kogudusele kujunes oluliseks hooneks Apteegi tn 3, millesse ehitati kirikuvalitsuse, koguduse juhatuse, raamatupidamise, kooriharjutuste ja pühapäevakooli ruumid, samuti paar ametikorterit pastori ja juhatuse esimehe perele. Tallinna märtsipommitamisel olid hoonest järele jäänud vaid varemed. Keegi linnaametnikest polnud kalliduse tõttu varemete taastamisest huvitatud. Pastor Hugo Oengo kui ehitusspetsialist tegi projekti ning saadi ehitusluba. 4. mail 1958 alustasid vabatahtlikud koguduse liikmed maja taastamist varemete prahi äraveoga. Hugo Oengo ja Paul Kornel olid taastamistöödel majandusmeesteks ning nende juhendamisel läks töö väga ladusalt ja juba jaanuaris 1960 võttis riiklik komisjon maja vastu.[14] Mäletan, et väikese poisikesena aitasin koos teiste usklikega ka ise krohvimatte seina lüüa.

Umbes viiskümmend aastat tagasi alustati Apteegi tänaval pühapäevakooli tööga, mis tollal oli ametlikult keelatud. Selle eest kutsuti pastoreid julgeolekusse ülekuulamisele, kus ähvardati ja hirmutati, mitmel korral määrati ka rahatrahv. Esimesed vaprad õpetajad olid Urve Pärnamets ja Helvi Kruusmann. Hiljem lisandusid veel mitmed ustavad abilised: Elmet Saupõld, Pille Mägila ja Inna Välja. Venekeelset laste pühapäevakooli tööd juhtisid alguses Eini Tšerenkova ja Ella Hotjanovitš ning laste muusikatöös abistas Marika Lanberg (Labanova). Töö lastega oli tollal seotud suurte riskidega, kuid Jumal hoidis ja kandis kõigist raskustest üle. Mere puiestee kirikus juhtisid vene segakoori Paul Kornel, Georg Lanberg, Juri Tšerenkov ja Veronika Lanberg (Fjodorova).

Aastast 1970 teenis Tallinna metodisti kogudust pastorina Olav Pärnamets, kes varem teenis Paide kogudust. 1979. aastal valiti ta EMK superintendendiks, olles selles ametis ustavalt aastani 2005. 1990. aastal ordineeris piiskop vanemaks Toomas Pajusoo. 1992. aastal määrati koguduse noortepastoriks Taavi Hollman.

Koguduse registreerimine taasiseseisvunud Eestis

Pärast laulvat revolutsiooni ei olnud Eesti enam endine. Vabaduse tuuled hakkasid puhuma ja 20. augustil 1991 kuulutati Toompeal Riigikogus taas välja Eesti Vabariik. 22. detsembril 1992 tunnistati taasiseseisvunud vabariigis EMK omandireformi õigustatud subjektiks ja EPMK õigusjärglaseks.

Tallinna koguduse uus kirikuhoone Narva maanteel

Pärast Eesti taasiseseisvumist tõusis taas päevakorda uue pühakoja ehitamine. Muidugi kaasnesid sellega koguduseliikmete pidevad palved Jumala poole. Esimene ametlik taotlus krundi saamiseks esitati juba 30. märtsil 1989. Pärast pikaajalist ootamist, korduvate pöördumiste tegemist Tallinna Linnavalitsusele ja kohtumist peaminister Mart Laariga, kinnitas Tallinna Linnvalitsuse Ekspertiisibüroo lõpuks 27. oktoobril 1993 EMK Tallinna koguduse uue kirikuhoone eskiisprojekti.

Kaasaegse multifunktsionaalse sakraalehitise nimeks sai algselt Balti Misjonikeskus, mille

Nurgakivi panek 01.10.1994.

projekteerisid rahvusvaheliselt tunnustatud arhitektid Vilen Künnapu ja Ain Padrik, sisekujunduse tegid Argo ja Katrin Vaikla ning köögi tehnoloogiline projekt telliti Heidi Pajusoo käest.

28. mail 1994 toimus Narva mnt 51 asuva Balti Misjonikeskuse krundi õnnistamine, milles osalesid Põhja-Euroopa Ühinenud Metodisti Kiriku piiskop Hans Växby, superintendent Olav Pärnamets. Väliskülalistest osalesid Euraasia ÜMK piiskop Rüdiger Minor ning mitmed Põhja-Euroopa ÜMK Eksekutiivkomitee liikmed ja dr James White USA-st. Kohalike külalistena olid kohal Tallinna Linnapea Jaak Tamm, arhitektid Vilen Künnapuu ja Ain Padrik. Samuti osalesid paljud koguduseliikmed, muusikaga teenis kammerkoor Credo. Ehitusluba saadi 28. septembril 1994.

1. oktoobril 1994 pandi pidulikult paika Balti Misjonikeskuse nurgakivi. See tähelepanuväärne sündmus leidis aset samal päeval, kui Tallinnas toimus Metodisti Maailmanõukogu Eksekutiivkomitee koosolek, mistõttu nurgakivi panekul osalesid paljud piiskopid, MMN peasekretär dr Joe Hale ja maailma suurima metodisti kiriku koguduse pastor dr Sundo Kim Söulist.

Algasid pingsad ehitusaastad, mis tõid endaga kaasa nii rõõmu kui muret, kuid Jumal ei jätnud meid häbisse. Sageli oli vaja koguduses organiseerida ööpäevaringseid palvekette, mille tulemusena Jumal saatis meile sõprade kaudu rahalist abi ja hoone hakkas kuju võtma. Suuremad toetused tulid Lõuna-Korea Kwanglimi Metodisti kogudusest, USA mitmetest organisatsioonidest, nagu World Evangelism, World Methodist Council; The General Board of Global Ministries; The Friends of Estonia ning paljudelt ÜMK Aastakonverentsidelt ja üksikannetajatelt. Maja ei olnud veel seestpoolt lõplikult valmis, kui 2000. aastal alustati jumalateenistuste pidamist kirikuhoone aatriumis. 10. septembril 2000 saabus kauaoodatud rõõmupäev, kui toimus kirikusaali pidulik sisseõnnistamine piiskop Hans Växby poolt. See on olnud Jumala ime, et kirikuhoone valmis ilma võlgadeta ja riigipoolse rahalise abita. Saagu Jumala nimi austatud kõige eest, mis ta on teinud! Soovin, et Jumal saaks kasutada uut sugupõlve, kellele ta on usaldanud evangeeliumi kuulutuse töö Tallinna metodisti koguduse kaudu. Ülemises tekstikastis on toodud kõigi pastorite nimed, kes on teeninud Tallinnas algusest, kui kogudust veel ei olnud rajatud, kuni tänaseni välja.

TOOMAS PAJUSOO
Tallinna koguduse emeriitpastor

Tallinna metodisti koguduse pastorid läbi aegade:

1. Vassili Täht	1911–1912
2. Martin Prikask	1921–1922
3. Ferdinand Tombo	1922–1926
4. Hjalmar Salmi (vene töö)	1922–1923
5. Benjamin Neljubin (vene töö)	1924–1926
6. Jaan Puskay	1926–1930
7. Adolf Bergmann (vene töö)	1926–1928
8. Adalgoth Seck (eesti, vene töö)	1928–1932 (Tallinn-Kopli)
9. Martin Krüger (hiljem Kuigre)	1930–1932
10. Martin Prikask	1931–1933
11. Ferdinand Tombo	1932–1938 (Tallinn I)
12. Martin Prikask	01.02.–15.05.1938 (Tallinn I)
13. August Parkja (abipastor)	01.02.–15.05.1938 (Tallinn I)
14. Adalgoth Seck (eesti, vene töö)	1933–1939 (Tallinn-Kopli)
15. Aleksander Kuum	1938–1952 (Tallinn I)
16. Hugo Oengo	1939–1941 (Tallinn II)
17. Hugo Oengo	1944–1978
18. Aleksander Kuum	1956–1970
19. Olav Pärnamets	1970–2014
20. Georgi Lanberg (vene töö)	1971–2001
21. Heigo Ritsbek (abipastor)	1979–1982
22. Heigo Ritsbek (pastori kt)	1982–1989
23. Toomas Pajusoo	1990–2018
24. Taavi Hollman (noortepastor)	1992–2000
25. Aleksander Fjodorov (v. noortepastor)	1993–2001
26. Juri Tšerenkov (vene abipastor)	1998–2013
27. Taavi Hollman	2000–2005
27. Aleksander Fjodorov (vene töö)	aastast 2001
28. Robert Tšerenkov (vene noortepastor)	2002–2007
29. Robert Tšerenkov (vene töö)	2007–2018 (superintendent aastast 2018)
30. Joel Aulis (noortepastor)	2011–2015
32. Joel Aulis	aastast 2015

1 „Russia Mission. Held in Wasa, Finland, August 4. 1911“ – *Minutes of the Annual Conferences of the Methodist Episcopal Church, Spring Conferences 1911.* New York: Eaton & Mains, Cincinnati: Jennings & Graham, 183.

2 Simons, G. A. Venäläiseltä työkentältämme. – *Rauhan Sanomia*, no 10, 1912, 115.

3 „Mõnesugust“. – *Kristlik Kaitsja*, nr 11, 1921, 171.

4 Puskay, Jaan. „Mõnda üksikkoguduste ajaloost“. – Kristlik Kaitsja, nr 8/9, 1933, 130.

5 „Mõnesugust“. – *Kristlik Kaitsja*, nr 2, 1922, 25.

6 Uuetoa, Harry. „Tallinna I Metodisti kogudus 10. aastane“. – *Kristlik Kaitsja*, nr 4, 1932, 59.

7 Puskay. Ibid, 131.

8 Kuum, Aleksander. „Eesti metodistide sotsiaaltööst“. – *Kristlik Kaitsja*, nr 8/9, 1933, 132.

9 Kuum. Ibid, 133.

10 „Eesti metodist 25-aastane“ – *ajaleht Sõnumed*, nr 186, 05.09.1933, 4.

11 „Kodumaa teateid“. – *Kristlik Kaitsja*, nr 3, 1929, 48.

12 Ojalo, Hanno. Tallinn põleb! 9. märts 1944. Tallinn, 2018, 104.

13 Intervjuu diakon Harald Altoki'ga 1997. aastal.

14 Pikner, Marge. „Kogudusemaja – 25“ EMK Tallinna koguduse laualeht Tee, 1985.

Hingehoiu töö koordinaator Helgi-Anne Trumm 90

Foto: Ergo Reintam

Märtsi viimasel nädalal väärikat, 90. juubelit tähistav õde Helgi-Anne Trumm on Saaremaa juurtega, esimese metodisti emakoguduse liikmete järeltulija, kolmandat põlve metodist. Terve tema elu on olnud seotud kogudusega, juba sellest peale, kui ta sündis Veerenni kiriku pastoraadis, kus neil oli väike tuba. Ema vaatas taevasse, seal helkisid tähed – nii sai tüdrukuke oma nime.

Elu nõudis tragidust, õppimist ja ümberõppimist, kohandumist, ettevõtlik ja läbilöögivõimeline olemist. Varakult pidi ta täiskasvanuks saama, et pere elu keerulistes oludes korraldada.

Eluaegne suur lugemishuvi ja arvudega tegelemine on hoidnud mälu erksa ja huvilisena, nii et Helgi-Anne võib end õigustatult nimetada „mälupulgaks".

Paar lapsepõlvemälestust

Elades Luha tänaval, käis ta emaga Veerenni tänava Lilienthali kirikus pühapäevakoolis.

Sõja tõttu asutati nende 20. Algkooli äsja valminud uude, suurde majja, sõjaväehospidal (1944. a alguses), mistõttu katkes tal ja vennal koolitee.

Luha tänavaga seondubki mälestustes 9. märtsi (1944) õuduste öö, Tallinna pommitamine, vaid mõni nädal enne Helgi 12. sünnipäeva. Sel õhtul läks ema tütardega varjendisse, poeg oli kinos. Naabermaja süttis pommitabamusest. Nende kolmekordse puumaja elanikud olid nii tublid ja hakkajad, reageerisid viivitamatult, sellega päästsid kodumaja. Nimelt oli nende maja vastas Härjapea jõe maapealne kraaviosa (osa jõest oli juba torudesse viidud). Nõudis kiiret ja jõulist tegutsemist, et kasta põrandariided ja tekid märjaks, vinnata need ülemistele korrustele ning riputada sealt tuletõkkeks alla. Nii hoiti ära maja süttimine ja maha põlemine. Vend saabus kinost, pea salli mähitud, sõnumiga, et terve tänav on leekides.

Ema õde oli linna lauspõlengust äärmises paanikas ja hirmul, sidus kiiruga mõned asjad kompsu ja tema pealekäimisel võeti ette sõja jalust ära põgenemine. Ema Kristiine oma 4 lapsega, kusjuures väikseim oli vaid kuune, ja tädi Emilie asusid teele, midagi esmavajalikku kaasa haarates. Nad suundusid rongiga Virtsu poole. Sealt oli kuuldavasti viimane võimalus minna üle mere (ohtlikult sulavat) jääteed mööda. Ema istus väiksemate tütardega reel, tema, vend ja tädi käisid jala kõrval, põlvini märjad. Hirm ja ärevus olid nii valdavad, et keegi selle rännaku järel ei haigestunud. Muhus oli üks memm hobusega vastas, ootamas oma tütart, keda sel korral ei tulnudki. Nähes nende peret väikeste lastega, võttis ta nad oma ulualla, kuhu jäid tegelikult kolmeks kuuks. Ema õmbles, makstes sellega veidi seal elamise eest. Külarahvas aitas, tõi toitu. Muhus olid nad näinud Tallinna lõõmamise kuma.

Kõige väärtuslikum, mis ema kaasa oli pakkinud, oli Pühakiri. Sellest piibliraamatust luges ta õhtuti lastele ette ja õpetas ka palvetama. Nii püsisid elavana usk ja lootus Jumala peale.

Kevadel suundus pere Saaremaale, kus elas isapoolne vanaema. Nad said elukoha tallu, kust pere oli ära küüditatud (1941). Seal läksid Helgi ja vend Ülo uuesti kooli, mis linnas pooleli jäi. Saaremaal oli ka mitu Helgi esimest töökohta. Vanima tütrena tuli tal korraldada pere igapäevaelu, hankida elamisvahendeid jms, mis teadagi polnud neil aastatel kerge. Rõõmu ja uut elujõudu pakkus see, kui nad emaga hakkasid kirikukooris laulma ja kooriga osalesid ka Tallinnas laulupeol. Kihelkonna kirikus käis Helgi leeris.

Sunnitud küüditamise juures manukaks

Uutmoodi elukorraldus võttis järjest maad. Hakati rajama kolhoose, inimesi nendesse astuma keelitades. Korraldati kiidu- ja kihutuskoosolekuid. Nii ka sel 1949. aasta suvel, kui Helgile ja vennale tuli käsk osa võtta noortekoosolekust (keeldumine või kutse eiramine polnud sel ajal mõeldav, pidi mine-

Fotod: erakogu

ma). Algul räägiti kolhooside headusest mesijuttu, aga korraga tulid sinna sõdurid ja piirasid rahvamaja sisse. Kohalolnutest moodustati 3-liikmelised meeskonnad sõduritele kaasa, niipalju öeldi, et minnakse rahvavaenlaste juurde ja teie lähete appi inimestele asju pakkima. Muud ei selgitatud. (Neid, keda meeskondadesse ei värvatud, hoiti majas kinni, et nad ei saaks kedagi hoiatama minna.) Veoautolt hakati kolmikuid esimestesse majadesse maha laadima, järjest kaugemate kodude poole liikudes. Nemad vennaga sattusid kõige kaugemasse peresse. Keelatud oli midagi öelda, samuti ei tohtinud nutta. Selle pere tütar oli kooliõpetaja, seega rahvavaenlane. Vanavanemad palusid pisarsilmil, et väike lapselaps võiks nende juurde koju jääda. Oli vaja staabist järele küsida, aga luba ei antud, nii et ka väike rahvavaenlane võeti külmale maale kaasa. Ehkki surma ähvardusel oli keelatud nutta, siis mida muud nad saidki teha, kui ohjeldamatult, jõuetult nutta, kui süüdimõistev otsus pererahvale ette loeti. Inimestel, ka neil noortel manukatel (Helgi 17-, vend 19-aastane) oli surmahirm, püssitoru ees polnud võimalik kellelgi vastu hakata. Aega pakkimiseks ja asjade kokkuotsimiseks oli suhteliselt vähe, seda tehti enamasti rahulikult ja alistunult. Õige pea hakati tuimalt inimesi auto peale kokku korjama, et neid sadamasse viia, kus laev oli juba ootel. Selliseid veoautosid saabus igalt poolt üle Saaremaa.

Helgi-Annet vaevasid aastaid need tema (teise) õuduste öö üleelamised; nendest said „tõrjutud mälestused". Noorena küll just sageli ei mõelnud inimestele, kes oma elud ja kodud pidid jätma. Ega selle päeva rõhuvatest piltidest õieti ei vabanenudki. Siiani tulevad need aegajalt meelde.

Aga eluga oli vaja edasi minna. Helgi saadeti võimude poolt raamatupidamise kursustele ja seejärel kolhoosi raamatupidajaks.

1950. aastate keskel tuli Helgi üksi Saaremaalt Tallinnasse edasiõppimise sooviga, otsis oma sõjas haavata saanud isa üles, sai tema kaudu tööle ja ka elamise. (Ajad olid keerulised, siin mahub see ära ühte lausesse). Ta hankis rahalisi vahendeid, et tuua ka ema õdedega ära mandrile.

Pühendumine kirikutööle

Aastad 1980-1990 olid ühiskonnas tormiliste muutuste, üldise elavnemise, uuenduste, teotahte aktiviseerumise ja lootuste tärkamise aeg. Kui taastati Eesti Vabariik, pääses usuelu nagu paisu tagant vabadusse. Kõigisse kirikutesse hakkas voolama inimesi, kes jõudsid Jumala juurde ja soovisid liituda kogudustega. See tingis koguduste töös muudatusi.

Hakkaja inimesena haaras Helgi-Anne Trumm koos õe Helle Uusmäega hingehoiu tööharu eestvedamisest kinni. Suurenenud liikmete hulk nõudis organiseerimist. Kogudus jaotati piirkondadeks ja hingehooldusgruppideks. Igal ringkonnal oli vastutav diakon, rajoonivanem ja abilised; külastati kõiki kodusid, küsides inimeste elu-olu ja palvevajaduste järele ning viies koormad üheskoos Jumala ette. Nii toimus tegelik hingehoid, mis on ju aitamis- ja hoolekandetöö, sidepidamine, vaimuliku kasvu toetamine, ärakuulamine ja palveabi. Samas hoiti kirikus oma grupi liikmetel silma peal: kui kedagi mõnda aega enam näha ei olnud, võttis rajoonivanem temaga ühendust. Et keegi ei tunneks ennast üksiku või mahajäetuna.

Ühiskonnakorra totaalne muutus (s.h 1992. a rahavahetus), lükkas inimesed järsult raskesse majanduslikku olukorda. Sel ajal hakkas meie maale saabuma humanitaarabi, mille jagamine toimus samuti rajoonihooldajate kaasabil, sest riiklikud hoolekande-struktuurid alles hakkasid kujunema.

Helgi-Anne Trumm oli ustavalt koguduse hingehoiu koordinaator ja eestvedaja üle 25 aasta.

Tänagi valutab ta südant, et see väga oluline töölõik on soiku jäänud, ilma järelkasvuta. Sellest annavad selget märku paljud meie hulgast ära kadunud õedvennad või need, kes oma kodudest enam välja ei saa. Hingehoid on terve koguduse ülesanne, iga koguduseliige on teisele hingehoidjaks. Tänastes oludes on igaühel ju taskutelefonid, lihtne oleks paari-kolme inimesega regulaarset ühendust pidada. Saagu see tänastele koguduseliikmetele südameasjaks. Innustagu ja õhutagu armsa õe Helgi-Anne Trummi eeskuju ja entusiasm nooremat põlvkonda üle võtma hoolekannet üksteise eest.

Aga rahu Jumal ise pühitsegu meid, et me kõigi vaim, hing ja ihu oleks tervikuna hoitud...

Helgi-Anne rikkaliku elukäigu meenutustest tegi väljanoppeid ANNELI KLAUSSON, Tallinna kogudus

Piiblid pööningul

Fotod erakogu

Kasvasin üles marksistlikule ideoloogiale toetuva riigikorra ajal, kus ühiskonna mudel ja inimese oma panus pidid olema elus hakkama saamise tagatiseks.

Loomulikult ei mahtunud sellesse religioon ja usk Jumalasse, mis, nagu Marx ise väljendas: „religioon on oopium rahvale". Inimese vaimseid vajadusi pidi täitma ideeliselt laetud moraalne küps otsus anda oma panus ideaalse ühiskonna ülesehitusse. Ideoloogilisest (kohustuslikust) kasvatusest hoolimata ei andnud see aga niisuguseid tulemusi, et oleks usu Jumalasse või religioosse mõtlemise üldiselt inimeste elupildist välja „juurinud". Ka religioosse kirjanduse keelamine ei andnud soovitud tulemusi. Vähemal või rohkemal määral tuli ikka inimesi päästmisele ja lisati kogudusse.

Minu vanemate peres oli Piibel raamat, mida loeti igal päeval ja ma ei mäleta, et keegi neist oleks selle pärast muret tundnud, on see ühiskonnas aktsepteeritud või mitte.

Teisme-eas liitusin noortegrupiga, mida sageli külastasid religioossetest teemadest huvitatud noored maailmast. Tuldi kokku kodudesse, et sundimatus õhkkonnas usuasjade üle arutleda ja koos palvetada. Niisugune vorm evangeeliumi kuulutamiseks oli kahtlemata tõhus, samas teadsime aga hästi, et parim, mida saame Jumalast huvitatud noorte heaks teha, on varustada neid Piibli ja kristliku kirjandusega. 60-ndate lõpus ja 70-ndatel oli vajadus Piiblite järele eriti terav tekkinud ärkamisliikumise tõttu. Noortegrupis ja koguduses oli mitmetel sõpru väljaspool Nõukogude Liitu, kes tookord oma abikäe ulatasid, kasutati mitmesuguseid kanaleid ja viise, kuidas Eesti inimesi Piiblitega varustada. Kui Piiblid ja kristlik kirjandus juba Eestis olid, tuli need turvaliselt kuhugi „ladustada". Üheks niisuguseks „laoks" sai ka minu vanemate eramaja pööning. Nagu ma mäletan, sai otsus sellise variandi kasuks tehtud osalt seepärast, et olin üsna tagasihoidlik ega paistnud millegi erilisega silma. Pealegi nägin oma lühikese kasvu tõttu üsna lapseohtu välja ning lootsime, et vaevalt keegi mind milleski kahtlustada oskaks.

Lisaks oli sel ajal juba liikvel mitmesugust kristlikku kirjandust, mida käest kätte lugeda anti. Et aga vajadus kirjanduse järele oli suur, siis hakkasid mitmed, kel kodus kirjutusmasin, neist koopiaid tegema. Kuna olin väikeste lastega kodus ja koguduse tööst sel perioodil aktiivselt osa ei võtnud, siis leidsin, et saan abiks olla just sel viisil – kristlikust kirjandusest koopiaid trükkides; ikka kolm ja neli koopiat korraga.

Mälestusi tolleaegsetest sündmustest kokku võttes võin öelda, et niisugustes tegevustes sai usklike jaoks määravaks enda kindel usk ja veendumus, et Jumal valitseb kõikide olukordade üle.

ANNE SALURAID
Tallinna kogudus

Ateismist Piiblini on Vaid Üks Samm

Aastal 1976 olin E. Vilde nimelise Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilane raamatukogunduse ja bibliograafia erialal. Sel kevadel olime kolme sõbrannaga kujundanud välja eksamiteks õppimise rütmi: istusime neljakesi pikkade päevade kaupa kellegi juures (tihti minu kodus) ja lugesime kordamööda konspektidest ja õpikutest üksteisele ette kordamisküsimuste vastuseid. Üheks õppeaineks oli teaduslik ateism, mida tollal kõik üliõpilased, olenemata erialast, pidid õppima, et kõrgharidusega inimestel kujuneks välja „ideoloogiliselt õige maailmavaade". Ateismi õpik kritiseeris kirikut ja Piibli õpetust ja mu kursusekaaslastel tekkis ägeda kriitika alla sattunud raamatu vastu ootamatu huvi. Keegi neist ei olnud varem Piiblit lugenud ega käes hoidnud. Nii ma siis võtsingi oma Piibli ja mil iganes õpik Piiblile viitas, otsisin vastava koha üles ja lugesin ette. Selgus, et mitte kõik ei olnud Piiblis niimoodi kirjas, nagu tark õpik väitis – ja nii mõnigi loetud koht tekitas huvi: taheti teada, „mis sealt veel edasi tuleb". Seega kujunes ateismi õppimine hoopis omamoodi Piibli õppimiseks ja hoogsateks aruteludeks selle üle, mida Piiblis kirjutatu tähendab või miks ateistid mõnest asjast nii isemoodi aru on saanud. Ükski mu sõbrannadest ei saanud nende vestluste tulemusena küll kristlaseks, aga hajusid päris mitmed eelarvamused ja ühtlasi lõi tugevasti kõikuma usk ateismi kui maailmavaate „teaduslikkusesse". Eksamil saime kõik neljakesi kõige kõrgema hinde.

MEELI TANKLER
Pärnu kogudus

Minu esimene kohtumine Piibliga

Aasta oli siis 1972-73, olin keskkooli-ealine. Ma ei olnud Piiblit kunagi käes hoidnud ega lugenud – see kuulus tol ajal ju „riigi- ja rahvavaenuliku" kirjanduse hulka. Juhtus nii, et ühel päeval olime tüdrukutega ühel klassiõel külas, kui tema vanemaid kodus ei olnud. Ja ühel hetkel ütles ta, et näitab meile midagi. See, mida ta näitas, oli tõenäoliselt kelleltki piiril konfiskeeritud Piibel, salakaubana sisse toodud – uhiuus, väikeses formaadis, tumeda kaanega. Miks ma seda arvan? Sest sõbratari isa töötas üsna kõrgel kohal nõukogude julgeolekuteenistuses – kust mujalt sellist Piiblit võis tol ajal leida.

Vaatasime ja lehitsesime seda kordamööda, aga kui teised suundusid mujale, hakkas mind kui tõelist raamatukoid huvitama, mis sellest „kurikuulsast" raamatust ikkagi leida võib. Sirvisin siit-sealt, kuni mu pilk jäi pidama Lauludele (uuemas tõlkes: Psalmid). Ja mind hakkas köitma see, mida Taavet seal palus, kuidas ta väljendas oma tundeid ja mõtteid. Mind haaras tema siirus ja ideaali otsimine, midagi väga tõelist ja ülevat oli tema lauludes. Mõtlesin, et vaat siin on inimene, kes otsib midagi, mis ületab maise madaluse ja kurjuse, ja kes tõesti usub, et see ideaal on olemas... Kas tõesti ongi?

Olin ennast lugema unustanud ja kui teised olid mind korduvalt kutsunud, panin selle raamatu vastumeelselt käest. Aga päriselt ei unustanud. Aeg-ajalt meenus jälle Taavet ja tema püüdlus ideaali järele... Kuni aastaid hiljem kohtusin päriselt selle ideaali – elava Jumalaga.

Järg: 20 aastat hiljem ehk kuidas ma õppisin Piiblit teistmoodi lugema

1990-ndate alguspoolel, kui Eesti oli vabaks saanud, tuli Euroopast Scripture Unioni (Avatud Piibli Ühingu) esindaja, et levitada siin õpetust ja meetodeid, kuidas Piiblit lugeda. Olin juba 15 aastat usus käinud, tundsin enda arvates Piiblit üsnagi hästi ja olin esialgu endamisi veidi tõrges – no mida uut siin ikka võib olla! Samas olin juba aastaid palvetanud, et Jumal aitaks mind usus tugevamaks saada, sest kogesin alalõpmata, et minu usk on justkui „Ameerika mäed" – kui kõik oli hästi, siis olin rahul ja õnnelik, aga raskustes ei osanud ma millelegi toetuda, sattusin lootusetusse ja meeleheitesse.

Nüüd, õppides APÜ koolitustel Piiblit lugema AEGLASELT, igasse sõnasse süvenedes, mäletan, kuidas see ühel päeval mulle „kohale jõudis". Olin varem justkui Sõna „pinnal liuelnud", nüüd hakkasin sukelduma selle nagu

mere sügavustesse ja saama osa sealsest imelisest ja hämmastavast maailmast. Varem ma ei teadnud, mida peaksin Piiblist õieti otsima – lugesin seda nagu juturaamatut. Nüüd andis APÜ meetod mulle KÜSIMUSED Sõna sisu kohta, mille abil hakkas Jumala tegelik sõnum mulle avanema.

Õppisin, mida tähendab see, et Piiblit tuleb lugeda järjest ja iga kirjakohta tõlgendada Piibli terviklikku sõnumit – läbivat „punast niiti“ – silmas pidades, et mitte sellega vastuollu sattuda. Õppisin ka, et Jumala Sõna annab nii vaimule, hingele kui ka mõistusele – et see on eluallikas, mida keegi ei saa enam ära võtta, kui olen selle omandanud. Olin saanud aluse, millele oma usus ja elus toetuda – Jumala Sõna. APÜ tulek Eestisse oli minu jaoks palvevastus.

Mari Vahermägi seletab oma artiklis lähemalt, milles see piiblilugemise meetod seisneb – soovitan soojalt – loe ja õpi tundma ning rakenda see oma ellu! See on tõeline varandus!

INNA VÄLJA
Tallinna kogudus

Varastatud Piibel

EMK Teoloogilise Seminari esimene rektor Andrus Norak (27. märts 1958 – 22. juuli 2011) on kirjutanud: „Esimene suur katse (usu)asjasse selgust saada oli püüda leida omale Piibel. Õnneks oli isa suvemaja ligidal Leesi kirik. Kirik, mille juurest ma ei pidanud lihtsalt mööda sõitma ja kohe edasi minema. Kirik oli ühe koha peal. Kirik nagu võllas kõrbes, kui viidata siinkohal Arvo Valtoni novellile. Käia ümber ja vaadata aknast sisse. Kirik, mis ei lähe eest ära ega tõmba endale häbelikult kardinaid ette. Ja julgus muudkui kasvab. Nagu võllas kõrbes, nagu öeldud. Ja eriti siis, kui sa oled 13 ja oled just pudeli veini ära joonud ja kui sul veel kaasosaline kaasas, kelleks on su oma kauge sugulane. Kes on samuti veini joonud ja pugistab julgustavalt naerda. Ja ennäe, üks väike ruut vasakul all nurgas loksub ja on näha, et väikesed naelad, mis peaksid ruutu paigal hoidma, on kuhugi kadunud. Nagu lõks, moraalne hiirelõks, kuhu sa lihtsalt pead sisse ronima. Aga juustutükk on kiriku sees. Ja natuke loksutamist ja ruut langebki sissepoole. Sealt saab käe sisse panna ja akna haagid lahti teha. Ja ongi aken lahti. Ja oledki sa kirikus sees. Enne käid aga ühest piirist üle, milleks on aknalaud. Nähtamatust, aga väga tuntavast piirist siiski. Moraalsest piirist. Et tead küll, et teed lubamatut, aga teed siiski. Sest põnevus on suurem kui kõik muud tunded sel hetkel. Ja soov end ületada, soov ületada oma süümet ja asi ära teha. Tunne sees on aga nagu muuseumis. Ja palju huvitavaid asju on seal ka. Ja palju arvata ka et kalleid asju. Mind aga huvitasid Piiblid. Erinevalt kaasosalisest. Et saaks teada ometi, mis raamat see selline on. Ikka see uskumus, et tõde, kui ta üldse olemas on, siis peitub ta mingis kirjalikus tekstis. Et teda saab vähemalt kirjalikult väljendada. Ja piibleid on palju. Piiblid on virnas. Valisin kõige vanema, teadmata siis veel, et see oligi esimene eestikeelne. Et saan teada ja siis veel, et on kallis ka. Kaks kärbest n.ö ühe hoobiga. Peitsin selle raamatu ära ja hakkasin seda siis salaja lugema. Ikka algusest peale ja oli küll raske. Ja suve lõpuks sain siis ehk kuhugi Kohtumõistjateni ära loetud, aga palju targemaks ma ikka ei saanud.

Kaevasin kile sisse mässitud raamatu talveks maasse ja proovisin järgmine suvi veel. Aga pihta ei saanud. Viisin raamatu siis linna ja müüsin Mündi tänava antikvariaadis ära. Sain 15 rubla. Lugu aga pole veel lõppenud. Aastaid hiljem, kui Piibliseltsi juhatuse liikmena Jüri kirikus seda lugu jutustasin, tuli õpetaja Ots selle jutu peale tagatoast ühe piibliga välja, mis oli sealtsamast Mündi tänava antikvariaadist paar kuud hiljem ostetud. Ja täiesti võimalik, et see ongi seesama Piibel.“

Minu vaimulik isa Andrus Norak oli 'Sõna-inimene.' Andrus on rääkinud, kuidas ta lapsena ateistlikust kirjandusest kirjakohti välja kirjutas – neid, mis olid oponeerimiseks välja toodud. Kirjutas ja püüdis neist mingit pilti kokku panna. Jumala Sõna tähtsust rõhutas ta jutlustes ja vestlustes. Ta ise valmistas oma jutlusi ette põlvedel, ägades oma koguduse eest, ise Sõna lugedes ja töötades läbi materjale, et sõnum tsitaatide kaudu laiapõhjalisem oleks. Tema leeritunnid olid praktilised, kus kõik koos kirjakohti uurides Elu Suurtest Asjadest aimu saime. Pooleteise aasta jooksul, mil minul oli võimalust Andruse piiblitundides osaleda, võtsime ühel aastal läbi Saamueli raamatud peatükkide kaupa ja teisel kõik Piibliraamatud, üks nädalas. Ka palvetundide alguses oli alati lühijutlus või sõnum. Seega jagas ta Sõna 3-4 korda nädalas (pühapäeviti 1-2 korda). Kui ma pärast seda piiblikooli läksin, polnud minu jaoks esimesel poolaastal seal peaaegu midagi uut. Ajuti aitasin isegi mõnel õpetajal mõnda kirjakohta või seost leida. Niivõrd tugev oli kodukogudusest saadud baas, mis kannab jätkuvalt.

KERSTI RAUDSEPP
EELK Rannu kogudus

Piiblilugemise praktiline juhis

Piibel on unikaalne raamat, mida sageli nimetatakse ka raamatute raamatuks. Selline nimetus viitab kõrgeimale positsioonile ning Piiblit avades tuleb end ette valmistada, otsekui läheksid kohtumisele Kuningaga. Tegelikult lähedki, sest iga kord, kui sa Jumala sõna loed, kohtad sa Tema Isikut sõnade taga. Ja kui sina loed Piiblit, siis Piibel loeb ka sind.
Piibel ise ütleb: *„Jumala sõna on elav ja tõhus ja vahedam kui ükski kaheterane mõõk ning tungib läbi, kuni ta eraldab hinge ja vaimu, liigesed ja üdi, ning on südame meelsuse ja kaalutluste hindaja.“* (Hb 4:12). Teisal selgitab Jumal prohvet Jesaja vahendusel: *„… nõnda on ka minu sõnaga, mis lähtub mu suust: see ei tule tagasi mu juurde tühjalt, vaid teeb, mis on mu meele järgi, ja saadab korda, milleks ma selle läkitasin.“* (Js 55:11)

Piiblilugemise viise on mitmeid, aga igal juhul peaks see olema regulaarne ja süstemaatiline. Regulaarne tähendab, et sellel on kindel ja/või eraldatud aeg sinu päevakavas; süstemaatiline viitab plaanile, mida lugemisel järgid.

Loo KESKKOND. Pane kinni ekraanid, vaigista telefon, et saaksid täie tähelepanuga keskenduda. Jumala kuulmiseks vajad piisavalt aega, segamatut kohta ja vaikust.

PALVETA, et Jumala Püha Vaim avaks sulle sõna, ilmutaks loetu tähendust sinu elu tarvis – tooks esile seoseid sinu eluga, ilmutaks Jumala olemust ja Tema riigi toimimist, tahet ning teed su jaoks.

ALISTA. Ava end sõnale ja alista sellele oma süda, suhtumised ning tahe.

LOE valitud päevateksti mitu korda, aeglaselt, soovi korral häälega. Loe samal ajal vaikselt palvetades, luba Pühal Vaimul end juhtida ning pane tähele, millised asjad sinu jaoks esile tulevad. Küsi Jumalalt, mida Ta tahab sulle öelda.
Neis kohtades mine sügavamale: uuri paralleelkohti, teisi tõlkeid, kuula/loe kommentaare, võta abiks küsimused:

Kus sündmus aset leiab?
Kes on tegelased?
Mida see lugu selgelt räägib nende tunnetest?
Mida on iga tegelase vaimuliku seisundi kohta öeldud või millised teod seda väljendavad?
Milliseid valikuid tuli igal tegelasel teha?
Mis olid nende valikute tulemused ja millist mõju avaldasid need valikud teistele?
Milliseid valikuid nad oleks võinud teha?
Mida räägib see lugu meile Jeesusest, Jumalast ja/või Pühast Vaimust? (Tema olemusest ja omadustest)
Kas Ta hoiatab millegi eest?
Kas Ta õpetab siin midagi?
Millised olid inimeste vastused Jeesusele, Jumalale/Pühale Vaimule?
Millised olid Tema vastused inimestele?

Kas leiad tekstist:
- head ja järgimist väärivat eeskuju?
- eksimust – võibolla peaksid sinagi midagi üles tunnistama, lepitust otsima?
- halba eeskuju – mida tuleks vältida?
- otsest käsku – millele kuuletuda?
- tõotusi – millest saaksid kinni haarata?
- tõde – millesse uskuda?
- suhtumisi – mida peaksid oma elus muutma?
- viga – mida tasuks vältida?
- kiituse ja tänu põhjusi – mille eest Jumalat tänada?

KORRIGEERI oma uskumusi / suurt pilti selle kohta:
– kes Jumal on,
– kes mina olen,
– kes meie oleme (kogudusena),
– kuidas maailmas elada.

ABIKS ON:
„Piiblivõti“ – igapäevane lugemiskava koos kommentaaridega erinevatelt autoritelt kristlikes raadiotes ja Avatud Piibli Ühingu veebilehel. Veebis ja raadios olemas ka arhiiv, mis läbib mitme aasta vältel kogu Piibli.
Erinevad lugemisplaanid, mis aitavad aastaga läbida kogu Piibli, pool Piiblit või veerand Piiblit. Vaata: www.avatudpiibel.ee
Raamat „Teekond läbi Piibli“ – 100 piibliteksti koos küsimustega piiblilugemiseks üksi või väikegrupiga.
Arvukate lisadega ja pidevalt täienev eestikeelne piiblilugemise äpp noortele ja täiskasvanutele: „Piibel+“ https://piibelpluss.ee
Palju uurimis- ja taustamaterjali audios ja videos pakkuv „Piibli teejuht“ https://www.piibliteejuht.ee
Kirikukalendrisse integreeritud, kirikuaastat järgiv, vaimulikke loosungeid sisaldav äpp kalender.net

MARI VAHERMÄGI
Avatud Piibli Ühingu juht Eestis

Selle QR koodi taga on peidus õpetlikud ning aegumatud piiblilood ja laulud.

SCAN ME

Siin on Piibli (Vana Testamendi) 15 raamatut segamini aetud tähtedega. Proovi need õigesse järjekorda saada. Seejärel paiguta saadud raamatute nimed piibliriiuli tühjadele kohtadele.

1. OOAUJS ______________
2. TURT ______________
3. AESR ______________
4. BIOI ______________
5. JAHNEME ______________
6. GAJOKU ______________
7. EJAASJ ______________
8. DUALUNTULU ______________
9. LINATAE ______________
10. OJLE ______________
11. ADABOJ ______________
12. IKIMA ______________
13. KABUHAK ______________
14. RAAJKAS ______________
15. IMLAAK ______________

Lisa ka Uue Testamendi riiulile puuduvad raamatute nimetused.

PIIBLI RIIUL

SEADUS: 1. MOOSESE, 1. MOOSESE, 2. MOOSESE, 3. MOOSESE, 4. MOOSESE

AJALOORAAMATUD: KOHTUMÕISTJAD, 1. SAAMUELI, 2. SAAMUELI, 1. KUNINGATE, 2. KUNINGATE, 1. AJARAAMAT, 2. AJARAAMAT, ESTER

LUULE JA TARKUS: PSALMID, ÕPETUSSÕNAD, ÜLEMLAUL

SUURED PROHVETID: JEREMIJA, HESEKIEL

VÄIKESED PROHVETID: HOOSEA, AAMOS, JOONA, NAHUM, SEFANJA, HAGGAI

VANA TESTAMENT

UUS TESTAMENT

EVANGEELIUM

AJALUGU

PAULUSE KIRJAD: ROOMLASTELE, 1. KORINTLASTELE, 2. KORINTLASTELE, GALAATLASTELE, EFESLASTELE, FILIPLASTELE, KOLOSLASTELE, 1. TESSALOONIKLASTELE, 2. TESSALOONIKLASTELE, 1. TIMOTEOSELE, 2. TIMOTEOSELE, TIITUSELE, FILEEMONILE

KIRJAD: HEEBREALASTELE, 2. PEETRUSE, 2. JOHANNESE, 3. JOHANNESE, JUUDA

PROHVETIRAAMAT

Noorte töötegijate tänuüritus Paides

20. novembril 2021 toimus Paide metodisti kirikus metonoortele suunatud tänuüritus. Üritusel saime tänada koos Jumalat möödunud aasta eest, veeta

aega üheskoos, saime kuulata julgustavat sõnumit superintendent Robertilt. Kuulasime ja vaatasime, kuidas on läinud erinevate koguduste noortel, saime jagada üheskoos rõõme ja muresid seoses noortetööga. Kõigele lisaks saime Marika Juusu juhendamisel üheskoos osa meeskonnatööst, kus oli meil võimalus mõelda loominguliselt, kuidas on võimalik kutsuda noori Alfa-kursusele ja mõelda suurelt, nii-öelda „kastist välja“. Rühmatöö käigus tuli välja palju erinevaid ideid ja mõtteid, kuidas oleks võimalik noori Jumalale lähemale tuua. Oli põnev kuulata ja näha erinevate meeskondade ideid ja visiooni. Noortetoimkonna liikmed tõid üritusel välja, mis olid nende jaoks möödunud aasta „karikad“. Ürituse lõpus jagati töötegijatele kingitusi ning saime koos süüa ka torti. Aitäh kõigile, kes aitasid kaasa ürituse korraldamisele!

Muljed metonoorte talvelaagrist

30.12-02.01 toimus metonoorte talvelaager Vodja mõisas, Järvamaal. Mõned laagris osalejad jagasid ka oma muljeid:

Ele (EMK noortetöö juht): Tänu laagris esile tulnud väljakutsetele nägin meie meeskonna pühendumist, üksteise toetamist, üksteisest hoolimist ja teineteise julgustamist. Näen selles kõiges eriliselt just Jumala armastust. Mind puudutab ka veel eriliselt see, kui näen, kuidas noored töötegijad kasvavad oma andides ja pühendumises. Üks noortest tunnistas, kuidas ta hakkas esimest korda kõva häälega palvetama, oli neid, kes leidsid oma teenimisvaldkonna ja nautisid protsessi. Oleme kasvatamas erilist metonoorte töötegijate meeskonda. Eriline eesõigus on olla osa sellest protsessist. Lahe oli vaadata, kuidas tegijad panustasid, Jumal pani oma imelise osa kõigele juurde ja noored, kes osalesid, nautisid. Erilisi hetki oli mitmeid. Üks nendest oli kindlasti aastavahetus lõkke ääres, kus noored lõid erilise ülistusõhkkonna, lauldes järjest erinevaid laule ja ülistades selle kaudu Jumalat. See oli noorte omaalgatus, spontaanne ja tõeline õnnistus. Olin juhtimas 15+ noorte tüdrukute piibliuurimise gruppi, kus kogesin üle pika aja noorte igatsust ja põnevust uurida ja mõista Jumala Sõna sügavusi. See oli tõeliselt lahe hetk, kui üks noor ütles, et „Ära ütle mulle ette, ma tahan, ma proovin ise seda oma sõnadega välja öelda!“. See igatsus oli nii suur! Kindlasti jääb meelde ka palveteekond, millele järgnes palvetunnel ja ülistusõhtu. Jumal saab teenida meid ja meie noori, kui anname Talle selleks võimaluse. See oli õhtu, kus kogesime reaalset Jumala kohaolu, palve väge ja nägime ka muudetud noori. Meil on võimas Jumal, kes kuuleb oma laste häält ja vastab meile. Meil on nii vägev Jumal!!!

Maria: Minu jaoks oli see laager kasvamise laager. Seda nii isiklikult kui ka meeskonnaliikmena. Mulle väga meeldis, kuidas noored kõik omavahel suhtlesid ja ühist aega nautisid. Laagris oli suurepärane õhkkond ja Jumala ligiolu oli vägagi tuntav. Toetusin paaril raskemal hetkel Temale ja läbi selle sai mu suhe

Jumalaga sügavamaks ning tugevamaks. Laagris õppisime Piibli uurimist ja mulle andis see iseseisvalt lugemiseks palju indu juurde. Olen pärast laagrit justkui armunud Piibli lugemisse. See ütleb minu arvates, et laager läks korda ja noored said puudutatud.

Regina: Talvelaager oli üks põnev aeg. Sai õppida rohkem Jumala Sõna ning uurida seda süvitsi. Ülistus oli super ja see meeldis väga! Meeskonnamängud ja -tegevused olid väga lahedad, sain esimest korda juhtida tiimi, ning see oli väärt kogemus! Eriline oli palveteekond, kus saime palvetada ning Jumalaga olla koos, pärast teekonda tehti ka eestpalve igaühe eest ja see oli silmiavav!

Noortenurga pani kokku
RAILI HOLLMAN
Kuressaare kogudus

Metonoorte tegemistega saab kursis olla:

Kodulehel: https://metonoored.wordpress.com/

Youtube'i kanalil: Metonoored

Instagramis: @metonoored

Facebooki lehel: Metonoored

RISTSÕNA – EMK TALLINNA KOGUDUS SAJA-AASTANE

						○	VASTUS	UNO LOORIS	ESIMENE KOGUDUS … MAANTEE 19	TONN	VALDO OJASSOO	SIDESÕNA	EDA-INES …
						LINN EESTIS							
						JEESUS: „MINA OLEN TEE, TÕDE JA …“				KARU… OHT INGLISE K			
						REEDE LIITEKOHT MÜÜRI-TISES		URVE PÄR-NAMETS MI			NIKKEL	TONN UKRAINA LINN	
○	ESIMENE KOGU-DUSE-VANEM	… SPRIIT	EITUS	SITSI PALVELA	LILIEN-THALI KIRIK								
MEHE-NIMI					ÜLES INGLISE K LIITER			VABA					SUUR-VÕISTLUS
…MURD (MED)								NAISE ISA INDIUM			KESKERAK. TÄNAV SUPI-LINNAS		
IRIIDIUM			TESLA MEHE-NIMI		JUUR-JALGNE VENE LENNUK								
TALLINNA 2. KOGU-DUSE ASUPAIK						MEHE-NIMI ID EST				AUGUST PARKJA INES ARU			INGLISE EESSÕNA
LA		PAREMUS IDA						PIIRITS VANAEMA VEND			OSVALD TÄRK VENE TÖÖ PASTOR		
NOA VANIM POEG					EESTI TELEVI-SIOON VESINIK				VAIMULIK KIRJAMEES 1853-1943 LIITER				
KAALIUM		TAAVI JA MERLE HOLLMAN SÕIDUK				IIAL TÄIMUNA				LA		TALLINNA PASTOR 1922-26	ISTUTUS-TAIM
○	NAISE-NIMI KÕRGSOO				KÜMME INGLISE K LINNAPEA				VASTU-RAADIUS				
ÜHESU-GUSED TÄHED				NOOT HAPNIK			ARGOON SOL-DIEES			VEISLASTE ALAMPE-REKOND TANTAAL			
GIDEONI LAAGRI ASUPAIK			PASTOR JA SUP. KURTŠA-TOOVIUM						TALLINNA EHITUS- JA MEHAANIKA-TEHNIKUM				
BALTI MISJONI-KESKUS				TÜRGI LINN URAAN					JÄRV ELVA LINNAS UMBES				
JÕGI IDA-AASIAS						PUDRU-MULK				BRITI MOE-KONSUL-TANT … WAN			

Autor: Toomas Pajusoo

ISSN 1406-2291